

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Ordinært representantskapsmøte
8. juni 1982.

PROTOKOLL

fra ordinært representantskapsmøte

8. juni 1982

PROTOKOLL

Landbruksutvalget i Norge

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Sakliste	5
Forretningsorden	5
Beretning for 1981	6
Regnskap for 1981	7
Revisjonsberetning til regnskapene for 1981	12
Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse	13
Debatten	19
Den aktuelle situasjonen	22
Debatten	33
Votering	66
Avslutning	71
Navneliste	72

1. Møte i Landbruksutvalget i Norge, 1981, 1. møte, 1. juni 1981, kl. 14.00. Møtet ble ledet av leder, og det ble tatt opp saker som er nevnt i saklisten.
2. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
3. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
4. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
5. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
6. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
7. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
8. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
9. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
10. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
11. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
12. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
13. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
14. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
15. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
16. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
17. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
18. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
19. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
20. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
21. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
22. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
23. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
24. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
25. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
26. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
27. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
28. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
29. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
30. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
31. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
32. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
33. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
34. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
35. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
36. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
37. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
38. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
39. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
40. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
41. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
42. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
43. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
44. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
45. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
46. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
47. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
48. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
49. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
50. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
51. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
52. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
53. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
54. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
55. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
56. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
57. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
58. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
59. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
60. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
61. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
62. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
63. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
64. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
65. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
66. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
67. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
68. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
69. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
70. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
71. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
72. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
73. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
74. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
75. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
76. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
77. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
78. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
79. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
80. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
81. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
82. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
83. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
84. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
85. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
86. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
87. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
88. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
89. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
90. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
91. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
92. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
93. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
94. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
95. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
96. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
97. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
98. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
99. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.
100. Ingen sak ble behandlet i dette møtet.

TALERLISTE

	Side
Albertsen, Reidar	58
Ask, Erling	69
Bach, Odd	43-66
Bøckmann, Egil	54
Dalsheim, Ove	51
Ebeltoft, Wera	19
Fjellheim, Svein	59-68-69
Flaathen, Roar	6
Frøysland, Rolf	44
Halvorsen, Tor	5-6-12-13-19-21-22-62-71
Hansen, Anne-Grethe	47
Haraldseth, Leif	32-66-67-68-69-70
Hendricksen, Jardar	42
Hennum, Bjørn	49
Hysvær, Einar	39
Hågensen, Yngve	53
Jacobsen, Ingeborg	57
Karlsson, Arna	56
Kolstad, Walther	33
Kristensen, Willie	19
Lønseth, Sigurd	20
Olsen, Rino	52
Oxholm, Svein-Erik	7-13-20
Skytøen, Lars	60
Strangel, Arne G.	12
Støylen, Olav	38
Tveiten, Martin	50
Worum, Sverre A.	48
Aam, Dagfinn	57-69

Landsorganisasjonen i Norge

holdt ordinært representantskapsmøte *tirsdag 8. juni 1982* i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet *kl. 11.00* av LOs formann, *Tor Halvorsen*, som på Sekretariatets vegne ønsket Representantskapets medlemmer og innbudte gjester hjertelig velkommen.

Tor Halvorsen refererte følgende forslag til

SAKSLISTE

1. Beretning for 1981.
2. Regnskap for 1981.
3. Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse.
4. Den aktuelle situasjon.

Ingen hadde merknader til forslaget til saksliste, og den ble **enstemmig godkjent**.

Følgende **forretningsorden** ble **enstemmig godkjent**:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LOs presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Sakslista punkt 1

Beretning for 1981

Da man forutsatte at Representantskapets medlemmer hadde lest Beretningen på forhånd, refererte *Tor Halvorsen* hovedpunktene og underpunktene i Beretningen, og anmodet om at de representanter som hadde kommentarer til de enkelte avsnitt tok dem opp etter hvert.

Roar Flaathen, Buskerud fylke, ba om ordet i forbindelse med punktet om Lavlønnsfondet. - Jeg er kjent med at en del LO-forbund innenfor de enkelte bedrifter har sluttet å trekke til Lavlønnsfondet. Det medvirker at man på enkelte bedrifter får noen LO-forbund som trekker til fondet, mens andre ikke gjør det. Dette skaper selvfølgelig en god del irritasjon og en diskusjon omkring Lavlønnsfondet som går i negativ retning. Vi fattet i Representantskapet 8. desember 1981 et vedtak om at de som ikke hadde slik trekk, skulle søkes lagt inn under trekk til fondet i forbindelse med årets tariffrevisjon. Det vi har kunnet konstatere er det motsatte, og mitt spørsmål er derfor hvordan denne saken er blitt behandlet i forhold til vedtaket på representantskapsmøtet i fjor.

Tor Halvorsen svarte at det var riktig som *Roar Flaathen* ga uttrykk for, at man på representantskapsmøte 8. desember i fjor fattet et klart vedtak om at i de tariffavtalene hvor det ikke inngikk som en del av tariffavtalen, skulle dette ajourføres i forbindelse med årets tariffrevisjon.

- Sekretariatet har ved flere høve drøftet dette, og understreket at dette skal følges opp, og at forutsetningen for å få godkjenning for tariffavtalene er at dette er en del av avtalen. Vi både håper og tror at man har fulgt opp dette fra forbundenes side.

Sekretariatet har pålagt administrasjonen å sørge for at dette blir en del av de enkelte tariffavtaler.

Det framkom ikke ytterligere bemerkninger til LOs beretning for 1981.

VEDTAK: LOs beretning for 1981 ble enstemmig innstilt til godkjenning overfor Kongressen.

Sakslista punkt 2:

Regnskap for 1981

Dirigenten ga ordet til LOs hovedkasserer, *Svein-Erik Oxholm*, som tok for seg de enkelte regnskapene på overheadprosjektor.

- Representantskapet skal ta stilling til resultatregnskapet og balansen i LOs regnskaper, Sykelønnsordningen, Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité (AIS), LOs revisjonskontor, Den Norske Fagorganisasjons Pensjonskasse, Folkets Hus Fond, OU-fondet og Lørenvangen 35 (Tårnbygget).

- Resultatregnskapet gjenspeiler den økonomiske del av virksomheten vi bedriver, og slik den fremkommer av den beretningen dere nettopp har vedtatt.

Utgiftene til administrasjonen og de ulike avdelingene i LO var i 1981 drøye 21 millioner kroner. Sammenliknet med fjoråret er det en økning på vel 1,3 mill. - eller knappe 7 prosent.

Det skulle da vel egentlig indikere at vi så noenlunde har klart å holde utgiftsøkningen på denne delen under en viss kontroll.

La meg som en kommentar når det gjelder det som står om at utgiftene for forsikringssekretær har gått ned fra 1980 til -81, si at det har sammenheng med at LOs forsikringssekretær ble permittert fra 1. juli 1981 for å ta en oppgave for oss i Samvirke. Der foreligger det nå en utgiftsfordeling mellom LO og Samvirke. I den forbindelse vil jeg også opplyse at vi har blitt enig med Samvirke om at fra 1. januar skal fagbevegelsens service på forsikringssiden overtas av Samvirke.

Sluttregnskapet for Kongressen i 1981 ble på drøye 4 mill. kroner. Av det var det avsatt 2,5 mill. kroner på forhånd, slik at den økonomiske belastningen på 1981-regnskapet utgjør 1,6 mill. kroner.

En post i regnskapet er ny i forhold til 1980-regnskapet, og det er garantiansvaret for Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse. I regnskapet for 1981 har vi avsatt 1,4 mill. kroner for å dekke LOs del av garantiansvaret.

Når det gjelder det tilskottet man fra LO gir til Statstjenestemannskartellet etter vedtak i Sekretariatet, så har det i realiteten ikke gått ned fra 1980 til 1981, som det framgår av regnskapet. På grunn av en omlegging av ordningen og et nytt vedtak i Sekretariatet i 1981, ble restbeløpet utbetalt i 1982.

Kontingenten til de innenlandske og utenlandske organisasjonene har økt litt. Den største økningen ligger på de innenlandske organisasjonene, - vi betaler der nå knappe 1,2 mill. kroner i

kontingent. Mesteparten av denne kontingentøkningen gjelder organisasjoner som står oss meget nær, nemlig Folkeferie og Arbeidernes Opplysningsforbund. De representerer totalt 207 000 kroner av økningen.

Kongressbevilgninger, som er ført opp med 1,7 mill. kroner, er konkrete vedtak som er fattet i Kongressen. Disse kongressbevilgningene kan deles inn i to deler, nemlig de bevilgningene som gis på selve Kongressen. - og bare for det tidspunktet, og de som gis for kongressperioden.

Beløpet på 1,7 mill. kroner fordeler seg med 1.050 mill. kroner på Kongressen som sådan, og ca. 685.000 kroner i faste bevilgninger for perioden.

Andre bevilgninger - posten på 3,2 mill. kroner - er bevilgninger som enten gjøres i Sekretariatet eller i administrasjonen. Forholdet er der at administrasjonen har fullmakt av Sekretariatet til å bevilge inntil 5 000 kroner, mens alt som overskrider det, må behandles i Sekretariatet.

De totale utgiftene beløper seg til kr. 50 420 126. Det balanserer mot inntektene med et overskudd på 5,7 mill. kroner.

Hovedinntekten til LO er kontingenten vi har fra forbundene. Brutto kontingentinntekt utgjorde i fjor knapt 75 mill. kroner - en økning på 9,4 mill. kroner fra 1980 - eller ca. 14 prosent.

I henhold til LOs vedtekter skal det imidlertid av bruttokontingenten avsettes penger til bestemte formål før vi har lov til å bruke dem i vår egen virksomhet. Avsetningene beløp seg i fjor til 36,5 mill. kroner, slik at man i netto kontingent hadde 38 mill. kroner. Da dette harmonerte dårlig med utgiftssiden på drøye 50 mill. kroner, var vi nødt til å bruke av kapitalinntektene - som i fjor utgjorde knapt 18 mill. kroner - for å få endene til å møtes. Av kapitalinntektene brukte vi ca. 12,2 mill. kroner - eller ca. 68 prosent - til driften av LO. Vår situasjon er vel i og for seg i så måte ikke noe annerledes enn den mange forbund befinner seg i.

Overskuddet på LOs regnskaper var i 1980 på 6,6 mill. kroner, mot 5,7 mill. kroner i 1981.

De totale utgiftene fordeles med 21,2 mill. kroner på avdelingene og administrasjonen. Da er alle utgiftene til kontorhold, husleie, lys og brensel tatt med, - i tillegg til lønninger og sosiale utgifter for 123 medarbeider i LOs sentrale administrasjon. Vi brukte 4 mill. kroner til møter og reiser. Ulike tilskott bl.a. til Kartellet, Fagorganisasjonens Pensjonskasse og det driftstil-

skottet vi gir videre til distriktskontorene, utgjorde 11,7 mill. kroner.

Vi har som sagt 123 ansatte i administrasjonen, men i tillegg kommer 68 ansatte på distriktskontorene. Dessuten har vi revisjonskontorets ansatte, EDB og vårt Teleinteressentskap, d.v.s. sentralbordet i Folkets Hus - som dekker en del av forbundene og andre organisasjoner rundt oss. Totalt er det nå 215 medarbeidere i LO.

Balansen er satt opp på vanlig måte, og jeg tar først for meg eiendelssiden. Under posten «Diverse eiendeler» er det oppført knappe 27 mill. kroner. Denne posten inkluderer den bokførte verdien av LO-skolen Sørmarka, med 16,9 mill. kroner, og Arbeiderbevegelsens Folkehøgskole Ringsaker med 7,6 mill. kroner. Jeg kan i den forbindelse opplyse at vi i fjor hadde takst på Ringsaker, og låneverdien på vår eiendom der oppe beløp seg til i overkant av 20 mill. kroner. Det er også her oppført 2 mill. kroner i et tomteområde i Henrik Ibsens gate, som LO eier sammen med Samvirke forsikring og et firma.

Posten verdipapirer på 42,3 mill. kroner er pantobligasjoner. Vi har pantobligasjoner i størrelsesorden 14,5 mill. kroner og det samme beløpet i utestående lån, hvorav den største posten er såkalt «ansvarlig lånekapital» til Landsbanken med 7 mill. kroner. Aksjeposten under verdipapirer er på 7 mill. kroner.

Totalt sett beløper eiendelssiden seg til vel 266 mill. kroner. Dette fordeler seg med 156 mill. kroner på bankinnskudd, 47,4 mill. kroner på eiendommer, 42,3 mill. kroner på verdipapirer, og posten «debitorer» på 18 mill. kroner. Den såkalte «Tårnblokken» er bokføringsmessig oppført med 19,8 mill. kroner.

Når det gjelder LOs egenkapital og gjeld, så har kapitalkontoen kommet opp i 76,5 mill. kroner. Kampfondet var ved begynnelsen av året 1981 på vel 144 mill. kroner. Vi har refundert streikebidrag med 115 000 kroner. Vi har foretatt avsetninger på 17 mill. kroner, slik at Kampfondet nå er oppe i 161,2 mill. kroner.

Pr. 31/12-1981 står det kr. 115,60 bak hvert medlem i Kampfondet, basert på et medlemstall på 748 040. Dette tallet er inkludert pensjonister og folk som ikke er yrkesaktive, slik at hvis vi bare tok med yrkesaktive ville kronebeløpet bli noe større.

- Sykelønnsordningens midler balanserer med et overskudd pr. 31/12-1981 på 23,2 mill. kroner. Innføringen av den nye sykelønnsordningen medførte at midlene vi hadde i den gamle tariffbestemte ordningen ble «delt» mellom LO og N.A.F. på en slik måte at partene skulle disponere avkastningen av midlene etter

nærmere bestemte regler. Det har da for LOs vedkommende ført til at vi etter 1978 har fått renter av den delen som «hører LO til». Det er et eget styre for den gamle sykkelønsordningen som har hånd om fondet, mens partene - LO og N.A.F. - disponerer rentebeløpet.

Inntektssiden viser en inntekt i 1981 på 20,8 mill.kroner. Det har sammenheng med at vi regnskapsmessig har fått overført renter både for 1980 og 1981 - med ca. 10 mill.kroner for hvert av disse årene.

Disponeringen av rentene går til bevilgninger som har slekt-skap med formålet i den gamle sykkelønsordningen. Blant annet belastet vi i fjor denne kontoen med utgifter i forbindelse med Sulitjelma Kurssenter og Folkeferie.

Regnskapene for Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttefond (AIS) viser at bevilgningene fra fagbevegelsen sjøl til AIS' Fond for 1981 beløp seg til drøye 1 million kroner. Dette er i og for seg ikke noe rettfærdig uttrykk for den økonomi vi i fagbevegelsen bedriver i forhold til vår internasjonale aktivitet. AIS' underregnskaper - med alle de aksjonene som AIS sjøl i samarbeid med Norsk Folkehjelp driver - kommer jo ikke til uttrykk her. Heller ikke de 6 - 7 millioner kroner man har hatt til disposisjon for faglig utviklingshjelp - en bevilgning fra NORAD. Dette medfører at vårt økonomiske engasjement på det internasjonale området er mye, mye større enn det som framgår av AIS' regnskap. Dette er imidlertid ikke midler som blir stående på konto hos AIS eller hos LO, det er midler som til enhver tid forvaltes etter de vedtak som fattes i AIS' styrende organer.

LOs revisjonskontor føres som eget regnskap. LOs revisjonskontor er revisjonsinstansen for såvel LO som fagforbundene og en del andre organisasjoner. Regnskapet balanserer med 1,7 mill.kroner. Utgiftene fordeles på den enkelte enhet etter nærmere fastsatte regler.

Til det neste regnskapet - for Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse - skal jeg ikke nå knytte så mange kommentarer, fordi dette kommer til behandling som eget punkt på sakslista for dette møtet.

Regnskapet balanserer ved at man har et underskudd/bevilgninger, som for 1981 var på 17,6 mill.kroner. Det er den etterregningen som sendes de organisasjoner som har medlemmer i Pensjonskassa, og som fordeles på en nærmere bestemt måte.

Underskuddet i Pensjonskassa har i de tre siste årene vist en stadig stigende tendens.

Til Folkets Hus Fond avsettes det penger av kontingenten. Man finansierer ved dette fondet i hovedsak nybygg, tilbygg, utbedringer og innkjøp av møbler m.v. til Folkets Hus. Pr. 1/1 hadde fondet en formue på knappe 30 mill.kroner som er lånt ut til Folkets Hus rundt omkring i landet. Det er ikke ubetydelige beløp og en ubetydelig innsats man gjennom årene har gjort overfor Folkets Hus-bevegelsen.

Opplysnings- og utviklingsfondets regnskap viser på utgiftssida relativt runde beløp. Vi har en ordning med AOF som medfører at man overfører å konto-beløp ut fra de aktiviteter som er godkjent av Fondsstyret og foretar avregning når året er omme. Overføringene til AOF utgjorde i fjor 43,6 mill.kroner. Dessuten finansierer man over fondet Arbeiderbevegelsens arkiv, med 1,3 mill.kroner, slik at den delen av virksomheten beløp seg til knappe 45 mill.kroner.

Inntektene fra den offentlige sektor v/Finansdepartementet d.v.s. hele statssektoren, beløp seg i 1981 til 10,8 mill.kr. - en liten økning fra fjoråret. Fra den private sektor v/Rikstrygdeverket var inntektene for 13 måneder i 1980 30,9 mill.kroner, eller omregnet på månedsbasis 2,375 mill.kroner, mens tilsvarende tall for 12 måneder i 1981 var vel 28 mill.kroner, eller på månedsbasis 2,330 mill.kroner. Med andre ord er utviklingen av fondsinntektene fra den private sektor lite å rope hurra for. Faktisk er det en liten nedgang i utbetalingene fra den private sektor. Det kan ha flere årsaker. Det kan gjenspeile sysselsetningsutviklingen i den private sektor. Vi har også hatt en viss mistanke om at det er en del slapphet ute i bedriftene når det gjelder innbetalingerne både til OU-fondet og Sluttvederlagsordningen. Og nå i det siste også til Lavlønsfondet.

Vi har sammen med Norsk Arbeidsgiverforening hatt folk i arbeid for å gå igjennom rutinene og se hvordan dette fungerer vis a vis trygdekantorene. Vi må også endre våre egne rutiner slik at vi kan få inn de pengene som vi etter tariffavtalene rettmessig har krav på å få inn til fondet.

Vi har i dag totalt sett en inntekt på 42,7 mill.kroner. Det gir et regnskapsmessig underskudd på 7,5 mill.kroner.

Underskuddet i 1981 har bl.a. sammenheng med at vi i 1981 overførte en etterutlikning til AOF på 5 mill.kroner. Dessuten at

vi avsatte som egen post i regnskapet en bevilgning til forskning på 1,3 mill.kroner.

Ifølge avtalen om Opplysnings- og utviklingsfondet er det en del fellesaktiviteter mellom LO og N.A.F. som belastes regnskapet. Vi har en bevilgning til Norsk Folkehjelp i 1981 på 880 000 kroner. Dette er 400 000 kroner mer enn i 1980. Dette kommer imidlertid ikke av at man har økt bevilgningen til Norsk Folkehjelp, hvor bevilgningen har vært 680 000 kroner de siste årene. Det har sammenheng med at 200 000 kroner av det som skulle ha vært bevilget for 1980 først ble bevilget i 1981.

Opplysnings- og utviklingsfondets regnskap balanserer med kr. 50 305 000,-.

Det siste regnskapet som foreligger til godkjenning er Lørenvangen 35. Det er et industribygg på Løren i Oslo. Årets resultatregnskap balanserer med 2 mill.kroner, og balansen gir uttrykk for den økonomiske situasjonen, som summerer seg til 22,5 mill.kroner.

Tor Halvorsen takket Svein-Erik Oxholm for redegjørelsen for regnskapene, og ga ordet til revisjonssjef *Arne G. Strangel*, som leste følgende revisjonsberetning til regnskapene for 1981:

«Vi har i dag gått igjennom og underskrevet regnskapene for året 1981 for Landsorganisasjonen i Norge med underregnskaper, Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse, Folkets Hus Fond og Opplysnings- og Utviklingsfondet.

For Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite, NORAD-midler og Fagorganisasjonens Stønadskasses Fond er det avgitt egne beretninger. For renteinntektene av de opparbeidede fonds i Sykelønnsordningen og anvendelsen av disse midler er det utarbeidet en egen oversikt som følger regnskapet.

Revisjonen er utført fortløpende og i samsvar med vedtekter og gjeldende bestemmelser om revisjon og god revisjonsskikk. Protokoller og bilag er gjennomgått av Revisjonsutvalget i dets møter gjennom året.

Det er påsett at det foreligger tilfredsstillende legitimasjoner for de foretatte posteringer. Det er videre kontrollert at utbetalinger av ekstraordinær karakter støtter seg til organisasjonsmessig fattede vedtak ifølge protokoller.

Garantiansvaret ved årets utgang ifølge innhentede oppgaver følger som eget bilag til regnskapet.

Vi finner at de framlagte regnskaper er tilstrekkelig spesifisert. De er satt opp i samsvar med grunnsetninger for en ordentlig regnskapsførsel

og gir etter vår mening et riktig bilde av den økonomiske forvaltning i 1981 og den finansielle stilling ved årsskiftet.

Oslo, den 3. juni 1982

Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg

Harry Jørgensen

Wenche Paulsrud

Storm Lundberg

Landsorganisasjonen i Norge

Revisjonskontoret

Arne G. Strangel

Statsaut.revisor»

Tor Halvorsen opplyste at regnskapene er behandlet i Sekretariatet, som anbefaler Representantskapet å fatte vedtak om at det gis foreløpig godkjennelse av LOs regnskaper for 1981.

Ingen forlangte ordet til dette punktet på sakslista.

V o t e r i n g :

VEDTAK: Samtlige regnskaper ble enstemmig innstilt til godkjennelse overfor Kongressen.

Sakslista punkt 3:

Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse

LOs hovedkasserer, *Svein-Erik Oxholm*, holdt følgende orientering om **Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse:**

- I henhold til § 17 i vedtektene for Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse skal det hvert fjerde år legges fram for Representantskapet en redegjørelse for kassens utvikling i den siste 4 års-perioden som har gått og kassens sannsynlige utvikling i den kommende 4 års-periode. Når dette legges fram for Representantskapet, er det fordi Representantskapet er pensjonskassens høyeste myndighet.

Ved behandlingen av regnskapene for LO i Representantskapet de siste årene er det også redegjort for den økonomiske utvikling i kassen.

Som Representantskapet husker, ble det fra min side i møte den 8. desember i fjor sagt at pensjonskassen skulle komme opp til behandling på det førstkommande ordinære møte i Representantskapet.

Da jeg går ut fra at en god del av dere som sitter i vårt nåvær-

ende representantskap ikke har så god kjennskap til kassen, synes jeg det er riktig innledningsvis å si litt av bakgrunnen for vår pensjonskasse.

Den ble opprettet 1. januar 1937 som en obligatorisk ordning for samtlige fastlønte tillitsmenn og fast ansatte funksjonærer i LO, samorganisasjonene, forbundene og forbundenes avdelinger.

Det er fastsatt vedtekter for Den norske Fagorganisasjons pensjonskasse. Disse vedtektene har med jevne mellomrom vært forelagt Representantskapet til behandling, siste gang denne sak var framme for Representantskapet var i mai 1975. I mappene finner dere de vedtekter som gjelder fra 1975 og fram til i dag.

Ut året 1966 levde pensjonskassen et normalt liv, det vil si at kassen tok opp i seg de tillitsvalgte og funksjonærer som begynte i de organisasjoner som var tilsluttet pensjonskassen. Fra 1. januar 1967 ble som kjent folketrygden innført, og fra det tidspunkt ble pensjonskassen stengt for opptak av nye medlemmer.

Ved stengningen i 1967 hadde kassen i alt 1109 medlemmer. Det sier seg selv at dette tallet har gått jevnt nedover i de årene som har fulgt, og pr. 31. januar 1982 var antall medlemmer kommet ned i 916. Det som imidlertid er mere interessant å se er hvordan forholdet mellom pensjonister, det vil si de som mottar ytelsene og de yrkesaktive, det vil si de som i prinsipp skal finansiere ytelsene, har utviklet seg i perioden 1967 til 1982.

I 1967 var det 279 pensjonister og 784 yrkesaktive.

I januar 1982 var det 570 pensjonister og 234 yrkesaktive.

Differansen henholdsvis 46 og 112 utgjør såkalte oppsatte pensjoner, og vil si rettigheter til personer som har sluttet i sin stilling, men som ennå ikke har nådd pensjonsalderen.

Tallet på yrkesaktive vil i årene fram til 1995 være sterkt avtagende. Forutsatt någjeldende aldersgrenser viser statistikken at kassen ved utgangen av dette år maksimalt kan ha 45 yrkesaktive medlemmer. Yngste medlem er født i 1946 - pensjonist senest i år 2011.

Pensjonskassens finansiering

Prinsippet for pensjonskassens finansiering var før 1. januar 1967 følgende:

Medlemmene betalte 5% av innskottsgrunnlaget og arbeids-

giver betalte 5% av innskottsgrunnlaget. I tillegg til dette betalte LO også 5%. Etter 1. januar 1967 ble dette endret slik at medlemmene betaler 2% og arbeidsgiver 8% av innskottsgrunnlaget. I tillegg betaler LO 5% av grunnlaget. (Ved stilling som avvikler fra vanlig organisasjonsarbeid betaler arbeidsgiver også LOs andel, det vil si 13%).

Det vil si at samlet pensjonsavgift fra samtlige instanser er 15%. Denne finansiering vil dekke en mindre og mindre andel av pensjonskassens utgifter.

Fram til LOs representantskapsmøte 10. og 11. desember 1973 hadde pensjonskassens vedtekter bestemmelse om at de samlede innbetalinger til kassen til enhver tid skulle ligge 25% over kassens utbetalinger inntil forsikringsfondet var blitt tilstrekkelig stort. Denne bestemmelse ble på nevnte Representantskapsmøte tatt ut av vedtektene og erstattet med en bestemmelse om at de organisasjoner som var medlemmer i pensjonskassen i fellesskap garanterer for at innbetalingene til kassen til enhver tid skal svare til kassens utbetalinger. Dette er nåværende bestemmelser i vedtektenes § 8 pkt. 4.

Jeg skal ikke her gå inn på noe nærmere redegjørelse for bakgrunnen for denne endring i 1973, men understreker at gjennom Representantskapets vedtak den gang så forutsatte man at de organisasjoner som har medlemmer i pensjonskassen i fellesskap garanterer at innbetalingene til kassen til enhver tid minst skal svare til kassens samlede utbetalinger.

Med den utvikling vi har hatt når det gjelder forholdet mellom pensjonister og yrkesaktive, sier det seg selv at garantibeløpet har vokst fra år til annet.

Som eksempel kan nevnes at i 1978 hadde kassen kr. 16 114 857,- i utbetalinger, mens inntektene fra arbeidstaker, arbeidsgiver utgjorde 4,4 millioner kroner. Underskottet, det såkalte garantiansvar, ble dette året ca. kr. 11 millioner.

I 1981 var de samlede utbetalinger kr. 21,5 millioner og det underskott som er utlignet kr. 17,6 millioner.

Som følge av den situasjon jeg tidligere har beskrevet når det gjelder forholdet yrkesaktive, pensjonister, vil garantiansvaret fortsatt øke, med en utflating omkring år 1990.

Garantiansvaret fordeles på de organisasjoner som hadde medlemmer i kassen pr. 1. januar 1967 etter fastsatte regler. Vedtak 6. april 1970, og som lyder:

«Utligning av garantitilskottet skal skje overfor alle organisasjoner som hadde medlemmer i pensjonskassen i 1966 og etter en ensartet prosent-

sats av hva hver enkelt organisasjon utbetalte i pensjonspliktige lønninger hele året 1966».

og i styremøte 9/11.1970:

«For organisasjoner som er opptatt i pensjonskassen etter særskilt søknad betales garantitilskottet etter eget valg således:

- a) Enten etter de regler som er fastsatt av kassens styre 6/4.1970 eller
- b) Basis av brutto utbetalte lønninger som det er betalt pensjonsinnskott av i siste kalenderår og de pensjonsbeløp som i samme tidsrom er blitt utbetalt til pensjonister tilhørende vedkommende organisasjon. Som pensjonister anses i denne forbindelse også etterlatte pensjonsberettigede».

Som det framgikk av regnskapet for 1981 hadde kassen ved årsskiftet utestående - altså ikke innbetalt garantiansvar - for i alt kr. 3,8 millioner. Dette er beløp som har samlet seg opp over noen år fra organisasjonene som av ulike årsaker ikke har hatt økonomi til å svare sine forpliktelser overfor pensjonskassen.

Denne sak er nå tatt opp med de organisasjoner det gjelder og Sekretariatet/styret for pensjonskassen må på et senere tidspunkt ta standpunkt til hvordan en skal forholde seg til en eventuell restgjeld.

Som jeg tidligere har sagt, vil garantiansvaret øke fram til 1990. Problemene for de økonomisk svakere stilte enheter vil således ikke bedres i årene som vi har foran oss. Forutsatt at nåværende ordning bibeholdes ennå noen år, bør det derfor vurderes nye regler for fordeling av garantiansvaret, f.eks. ved at det faktiske pensjonsgrunnlaget i dag legges til grunn ved beregningen av garantiansvaret.

Framtidige forpliktelser

I de pensjonsordninger som er gitt Sosialdepartementets godkjenning skal det i henhold til lovgivningen være tilstede tilstrekkelig kapital til å dekke framtidige forpliktelser. Vår kasse er ikke godkjent av departementet og kommer således ikke under dets kontroll.

Dette forhold endrer imidlertid ikke det ansvar kassen har overfor nåværende og framtidige pensjonister når det gjelder garanti for at de til enhver tid skal motta de pensjonsytelser som de etter pensjonskassens bestemmelser har krav på.

Det er nylig foretatt beregninger om hvilken kapital kassen skulle ha hatt dersom den var godkjent av departementet. Disse tallene - mottatt i LO 28. mai 1982 - viser:

- a) Pensjonister pr. mars 1982 inkl. øking i pensjonsgrunnlaget: kr. 232 500 000,-
- b) Framtidige pensjoner for yrkesaktive pr. mars 1982 ekskl. øking i pensjonsgrunnlaget kr. 69 200 000,-

Beregnet minimum forpliktelser utgjør altså knapt 302 millioner kroner om de skulle ha vært tilstede i dag. Beløpet er forøvrig «brutt ned» på den enkelte enhet.

Som det framgikk av regnskapet for 1981 har kassen i dag en formue til å møte denne framtid med kr. 20,5 millioner, samt en ordning med utligning av garantiansvaret. Formuen eller forsikringsfondet dekker nesten de utbetalingene kassen har foretatt i 1981.

Med de framtidige økonomiske forpliktelser som det her dreier seg om må det etter styrets oppfatning gjøres noe for å møte disse. En må i fellesskap søke å møte de samlede forpliktelser på en bedre måte enn dagens ordning innebærer.

I denne situasjon ville det selvfølgelig være best om fagbevegelsen i dag kunne reise over 300 millioner kroner og i og for seg ha løst saken en gang for alle. Imidlertid må vi innrømme at dette er ren ønsketenkning, og selv relativt sterkt økonomisk funderte forbund ville ha vanskeligheter med å reise sin del av beløpet over natten.

Spørsmål vedrørende pensjons- og trygdeytelser er i sin alminnelighet infløkt materiale. Vår situasjon er i tillegg at man står overfor vanskelige økonomiske spørsmål som vi ikke kan løse i dette Representantskapsmøtet.

Etter styrets oppfatning må det arbeides videre med saken med det siktemål at pensjonskassen over noe tid tilføres tilstrekkelig kapital til å kunne svare for sine framtidige forpliktelser.

Styret ber dessuten om fullmakt til å arbeide videre med de spørsmål som er knyttet til garantiansvaret på det grunnlag som er skissert i denne redegjørelsen.

Fra styret i pensjonskassen foreligger følgende forslag til vedtak:

1. Representantskapet gir Sekretariatet/styret fullmakt til å arbeide videre med de økonomiske spørsmål knyttet til Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse med det siktemål at pensjonskassen over noe tid tilføres tilstrekkelig kapital til å kunne svare for sine framtidige forpliktelser.
2. Representantskapet gir Sekretariatet/styret fullmakt til å

fastsette ny fordelingsnøkkel for garantiansvaret. Saken legges frem for de berørte organisasjoner til uttalelse før endelig vedtak fattes.

- Vi har også ordninger for dem som har begynt i LO og fagforbundene etter denne magiske dato. Vi har pensjonsforsikringsordninger for våre øvrige ansatte, hvor det er en såkalt hovedavtale som det enkelte forbund kan slutte seg til, og vi har en gruppeavtale om kombinert livs- og ulykkesforsikring. Det har da i det siste halvåret skjedd en del forbedringer av disse to ordningene, som nå, såvidt jeg vet, behandles rundt i de enkelte forbund.

Representantskapet er også invitert til å foreta to endringer i pensjonskassens vedtekter. Dette har sammenheng med at arbeidsutvalget i pensjonskassen har utarbeidet forslag til forskrifter for samordning av pensjons- og trygdeytelser i henhold til vedtektenes § 13. Dette spørsmål ble aktualisert ved den administrative overføring av pensjonskassen til Samvirke, og er i hovedsak en formalisering gjennom forskrifter den praksis samordning har vært foretatt etter. Dette er en sak som skal legges fram for styret i pensjonskassen til godkjenning. Imidlertid er det ved behandlingen av denne saken dukket opp to forhold som man ønsker å rette på, og det krever vedtektsendringer. Da er Representantskapet det vedtaksføre forum. I § 11 b, punkt 4, har vi i dag en bestemmelse som lyder: «Enkepensionen faller bort hvis gjenlevende ektefelle er eller blir ansatt i stilling med lønn svarende til den pensjonen er fastsatt til. Når vedkommende fratrær slik stilling, utbetales enkepensjon i henhold til vedtektene.»

- Bestemmelsen slik den nå lyder har til konsekvens at den etterlevende får beholde hele den eventuelle ervervsinntekt dersom denne er mindre enn pensjonen, mens alt samordnes hvis inntekten er større enn pensjonen. Etter styrets oppfatning er dette tross den vanskelige økonomiske situasjon kassa har, en bestemmelse vi ikke kan leve med. Og man foreslår da denne bestemmelsen tatt ut og erstattet med følgende:

«Hvis enken har ervervsinntekt, skal pensjonen fra pensjonskassen reduseres med den del av lønn som overstiger pensjonen.»

- Her har det ikke vært mulig å foreta noen økonomiske beregninger over hvor mye det vil koste.

Det neste punktet vi har forslag til endringer på, er § 13, et nytt punkt 6. Dette er et forslag som er tatt opp av Fagorganisa-

sjonens Funksjonærgruppe. De har stilt krav om at krigsinvalidepensjon ikke skal være gjenstand for samordning. Dette er i og for seg vel begrunnet. Det er også ett forhold som kommer inn her, nemlig at det tidligere på et visst tidspunkt ikke ble foretatt samordning med krigspensjon. Imidlertid kom dette inn senere, og det er da noen som har falt mellom to stoler.

Dette forholdet er også drøftet i styret i pensjonskassen, og vi har kunnet konstatere at det dreier seg om seks personer som eventuelt kan få sine vilkår bedret ved den foreslåtte vedtektsendring. Det er i 1981 kostnadsberegnet til ca. 85 000 kroner pr. år, eller ca. 100 000 kroner i 1982. Styret innstiller derfor på at man i § 13 innfører et nytt punkt 6, som kort og godt lyder:

«Krigspensjon».

Med dette tar jeg da også opp forslaget til endringer i pensjonskassens vedtekter.

Tor Halvorsen takket Svein-Erik Oxholm for redegjørelsen, og ga ordet fritt til synspunkter og kommentarer.

Debatten:

Willie Kristensen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, takket Svein-Erik Oxholm for den klare og greie redegjørelsen.

- Alle er klar over Pensjonskassas usedvanlig vanskelige situasjon. Jeg har imidlertid en merknad til punkt 1 i forslaget til vedtak, der det står «over noe tid». Det var her ønskelig om det kunne sies noe mer presist om tidspunktet. I punkt 2 står det «ny fordelingsnøkkel for garantiansvaret». Kunne det også her utdypes noe klarere hva som menes med dette.

- Jeg er leder av Bygningsindustriarbeiderforbundets største avdeling, og da jeg overtok denne stillingen i 1963, var garantiansvaret 2000 kroner. I 1980 hadde det steget til 300 000 kroner. For våre medlemmer i gruppe A betyr dette 200 kroner pr. medlem. Vi har 14 dagers merker, og garantiansvaret betyr 7,40 pr. merke.

Jeg vil her gjerne gi uttrykk for at disse tallene er bekymringsfulle. Vi har en restanse som skriver seg fra 1976 og 1977. Etter den tid har vi klart forpliktelsene, men denne restansen står åpen. - Jeg håper og tror at det nå blir gjort noe ved denne alvorlige økonomiske situasjon for fagforeningene.

Wera Ebeltoft, Norsk Tjenestemannslag, sa innledningsvis at samordningen av pensjoner og trygder sannsynligvis er noe av

det vanskeligste man har. Hun hadde imidlertid et spørsmål til Oxholm: Finnes det bare mannlige medlemmer av Pensjonskassen. - Jeg er medlem av Statens Pensjonskasse, og der heter det «etterlatte». Hva med de etterlatte etter kvinnelige tillitsmenn?

Når det gjelder spørsmålet om reduksjon av pensjonen hvis enken har inntekter over en viss størrelse, forsto jeg Oxholm slik at når inntekten og pensjonen var like stor, så skjedde ingen reduksjon. Hva med en enke som har en liten lønn, men likevel ligger litt over pensjonen. Vil det bety at man ved siden av å ha en lav lønn også får redusert en pensjon som kanskje kunne ha gjort situasjonen bedre? I § 12 i Pensjonskassens vedtekter står det faktisk at enkens pensjon i utgangspunktet er redusert, mens et medlem ville få inntil 60 prosent. Kan det henge riktig sammen at man tar en redusert pensjon og reduserer den litt til?

Sigurd Lønseth, Norsk Musikerforbund, ville gjerne gjøre oppmerksom på en redaksjonell merkverdighet i § 13. - Hvis man ser på de punktene som står der fra før, så refererer de seg til avsnittet hvor det står «Unntatt fra samordningsbestemmelsen i foregående avsnitt er følgende ytelser», og nummereres fra 1 - 5. Men punkt 5 har egentlig ikke noe med unntakene å gjøre. Unntakene slutter etter punkt 4. Det gjør at det nye forslaget om krigspensjon egentlig burde gå inn som punkt 5.

Dirigenten konstaterte at det ikke var flere representanter som ba om ordet, og ga ordet til

Svein-Erik Oxholm: - Willie Kristensen ville ha noe mer konkretisering av punkt 1 når det gjelder den videre behandling av Pensjonskassas økonomi. Man har med bevisst omhu ikke satt x antall år, fordi vi her er nødt til å vurdere denne saken ut fra en rekke hensyn. Jeg ser heller ikke bort fra at vi kan komme til å vurdere dette også ut fra de pensjonsordningene vi har etablert for de som ikke er medlemmer av kassa. Vi må ha noe tid på oss, men det er dermed ikke sagt at vi skal trekke saken i langdrag. Hvis Representantskapet kan slutte seg til forslaget som foreligger om fullmakt til Sekretariatet å styre saken, så er vi allerede så godt i gang i de organer som til nå har forberedt saken, at vi uten tap av tid kan gå videre i dette arbeidet.

- Fordelingsnøkkelen har vært drøftet i Sekretariatets Rådgi-vende Finanskomite, som fikk i oppdrag av Sekretariatet å ta

for seg hele denne problemstillingen. En utlikning av garanti-ansvaret med utgangspunkt i hva det faktiske pensjonsgrunnlaget i dag utbetales etter, vil være en bedre og mer rettferdig ordning enn ordningen fra 1967. Det vil si at man fordeler garanti-ansvaret ut fra det pensjonsgrunnlaget som ligger på den enkelte organisasjonsenhet, utregnet på basis av det organisasjons-egne pensjonister i øyeblikket mottar i ytelser.

De 3,8 millioner kroner som er den utestående gjelden til Pensjonskassa i form av ikke innbetalt garantiansvar, jobbes det nå med som egen sak, og der vil vi prøve å komme fram til en løsning.

Det er riktig at vi har både kvinner og menn som er medlemmer av Pensjonskassa, og Wera Ebeltoft pekte på en annen øm tå. Nå prøver vi jo gjennom det forslag til vedtak som foreligger hva angår § 11, punkt 4, å rette *noe* på dette. I drøftingen styret for pensjonskassa hadde forut for Representantskapets møte, ble det også pekt på andre ting i forhold til någjeldende vedtekter. Det vi inviterer Representantskapet til å ta standpunkt til i dag, er konkret disse to forslagene, men man skal selvfølgelig ikke se bort fra at det i den videre prosess også vil være behov for å vurdere andre vedtektsendringer. Sjøl om vi står i en vanskelig økonomisk situasjon i vår pensjonskasse, må vi ha vedtekter til pensjonskassen som så noenlunde harmoniserer med det som gjelder i andre pensjonsordninger.

- Sigurd Lønseth tok opp et redaksjonelt spørsmål, og jeg ser ikke at det skal være noe problem for oss å få byttet punkt 5 og 6, som han foreslo. Vi har rett og slett ikke foretatt noen ny redigering av vedtektene gjennom disse forslagene, men satt inn endringene der de naturlig hører hjemme.

V o t e r i n g :

Tor Halvorsen refererte følgende forslag til vedtak:

1. Representantskapet gir Sekretariatet/styret fullmakt til å arbeide videre med de økonomiske spørsmål knyttet til Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse med det siktemål at pensjonskassen over noe tid tilføres tilstrekkelig kapital til å kunne svare for sine fremtidige forpliktelser.
2. Representantskapet gir Sekretariatet/styret fullmakt til å fastsette ny fordelingsnøkkel for garantiansvaret. Saken legges frem for de berørte organisasjoner til uttalelse før endelig vedtak fattes.

VEDTAK: Det refererte forslag til vedtak ble enstemmig godkjent.

Det foreliggende følgende forslag til endringer av vedtektene:

§ 11 b, pkt. 4,

»Hvis enken har inntekt, skal pensjonen fra pensjonskassen reduseres med den del av lønn som overstiger pensjonen.»

VEDTAK: Ovennevnte forslag til endringer i vedtektenes § 11 b, punkt 4, ble enstemmig godkjent.

§ 13, nytt pkt. 6.

«Krigspensjon.»

VEDTAK: Forslaget til nytt punkt 6 i § 13 ble enstemmig godkjent.

Tor Halvorsen opplyste at det var et tilleggsforslag om at ikrafttredelsen av endringene i vedtektene gjelder fra 1. juli 1982.

Dette ble enstemmig vedtatt.

Formiddagsmøtet sluttet kl. 12.50.

Ettermiddagsmøtet

ble satt kl. 14.30 med LOs nestformann, Leif Haraldseth, som dirigent.

Sakslista punkt 4

Den aktuelle situasjonen

LOs formann, Tor Halvorsen, holdt følgende orientering om «Den aktuelle situasjonen»:

- Da Representantskapet 8. desember i fjor diskuterte opplegget for inntektsoppgjøret for 1982, var vi klar over at utsiktene i internasjonal økonomi ikke var de beste. OECD regnet den gang med at det ville bli omlag 26 millioner arbeidsledige i OECD-området mot slutten av 1982.

Nå regner OECD med en arbeidsledighet i løpet av året på omlag 30 millioner mennesker. Dette tilsvarer en arbeidsledighet på 10-11 prosent i de europeiske OECD-landene mot slutten av 1982.

Jeg nevner disse tallene for å vise at internasjonalt har arbeidsledigheten og den økonomiske utviklingen blitt mer ugunstig enn det vi regnet med tidligere.

Arsakene til dette er mange. Fra fagbevegelsens side har vi alltid vært opptatt av den økonomiske politikken som de fleste toneangivende land har ført og fører. Denne politikken legger ikke hovedvekten på sysselsettingen, men først og fremst på priser, kostnader og utenriksøkonomien. På mange måter forsterker den økonomiske politikken i mange land den svake utviklingen i internasjonal økonomi. Dette får vi til fulle demonstrert ved den utvikling vi nå er inne i.

På EURO-LOs Kongress i april, var nettopp dette et helt sentralt tema for medlemsorganisasjonene.

Denne utviklingen i internasjonal økonomi stiller spesielt sterke krav til norsk økonomisk politikk, og til norsk fagbevegelse.

Det er ingen grunn til å skjule at vi fra fagbevegelsens side er meget kritisk til mange av de tanker som Regejeringen har lagt fram i det reviderte langtidsprogrammet. Vi er redde for at konsekvensen av Regjeringens politikk vil bli økt arbeidsledighet, mindre til fellesforbruk og større forskjeller mellom grupper i samfunnet. Vi er redde for at den generelle holdning til nedskjæringer i de offentlige ytelsene fører oss inn i det samme blindspor i den økonomiske politikken som mange andre land er inne på.

Regjeringens reviderte langtidsprogram er imidlertid så generelt formet, at det er vanskelig å få en konkret diskusjon om opplegget av politikken og virkningene av den. Den konkrete diskusjonen vil vi først få når Regjeringen til høsten legger fram sitt statsbudsjett for neste år. Mange har grunn til bekymring.

Fra fagbevegelsens side vil vi følge opp og delta i denne debatten ut fra det utgangspunkt vi trakk opp på Representantskapsmøtet 8. desember 1981, da vi sa at vi ville stille følgende oppgaver i forgrunnen:

- Full sysselsetting
- Sikre fellesgodene og en sosial profil
- Dempe pris- og kostnadsveksten
- Sikre konkurranseevnen

- Opprettholde kjøpekraften.

Når vi fra fagbevegelsens side i tida framover vil og må følge Regjeringens økonomiske politikk meget nøye, er det med utgangspunkt både i den alminnelige økonomiske internasjonale situasjon og de mål for utviklingen som jeg har nevnt her.

På Representantskapsmøtet 8. desember i fjor fattet vi to vedtak. La meg minne om disse:

For det første vedtok vi et samlet opplegg for inntektsoppgjøret i fire punkter:

- «1. Under henvisning til bl.a. behovet for revisjon av overenskomstene i de enkelte avtaleområder, gjennomføres tariffoppgjøret 1982 som et *forbundsvis* oppgjør.
2. Alle avtaler bør være 2-årige. Det avtales *reguleringsbestemmelse* for annet avtaleår på fritt grunnlag.
3. I forbindelse med *lavlønsspørsmålet* må avtalen om *garantiordningen* opprettholdes.

Eventuelle forbedringer av garantiordningen og andre lavlønnsordninger som de enkelte forbund måtte oppnå i de forbundsvisse forhandlingene, må belastes de enkelte bedrifter direkte.

4. Utover dette må de enkelte forbund selv vurdere hvilke krav som skal reises ved tariffrevisjonen, herunder også spørsmålet om å fjerne taket på lønnsglidningen.»

Videre vedtok Representantskapet følgende om finansieringen av lavlønnsordningen:

- «1. Lavlønnsfondet må over et visst tidsrom erstattes av lønns-tillegg som fullt ut bæres av de enkelte bedrifter. LO må ta kontakt med N.A.F. med sikte på en prinsippavtale om avvikling av Lavlønnsfondet over en 3-4 årsperiode. Forhandlingene må gjennomføres slik at de ikke forstyrrer forhandlingene om tariffrevisjonen 1982.
2. De avtaleområder innenfor private og kooperative virksomheter som ikke har solidaritetstrekk til Lavlønnsfondet som en del av tariffavtalen, må søke å innarbeide trekkordningen ved vårens tariffrevisjon.»

N.A.F.s og Regjeringens holdning

Norsk Arbeidsgiverforenings krav ved oppgjøret var:

- Taket på lønnsglidningen skulle beholdes
- Lavlønnsgarantien skulle fjernes fra avtalene
- Konkurransesevnen skulle bedres ved at kjøpekraften ble redusert og at inntektsutviklingen i 1982 ble holdt innenfor en ramme på 6,5 prosent.

Gjennom 1970-åra har *Regjeringen* spilt en sentral rolle ved inntektsoppgjørene. Ved årets oppgjør har imidlertid Regjeringen spilt en helt tilbaketrukket rolle, bortsett fra på ett område, nemlig at det fra Regjeringens side før oppgjøret kom i gang, ble gitt uttrykk for at enhver lønnsøkning på årsbasis ut over 6,5 prosent ville føre til en forverring av konkurranseevnen. I dette tallet regnet Regjeringen med både virkningene av overheng fra 1981 og lønnsglidningen i 1982. I virkeligheten gjorde Regjeringen med denne uttalelsen seg til talsmann for et 0-oppgjør ved selve tariffoppgjøret.

Jeg synes prinsipielt at det er et feilskjær av en regjering å komme med slike generelle uttalelser foran et inntektsoppgjør når Regjeringen selv ikke vil bruke noen virkemidler i forbindelse med oppgjøret. Slik situasjonen var nå, ble det en standpunkttagen til fordel for den ene part - i dette tilfellet Norsk Arbeidsgiverforening. Det er også verd å merke seg at dette kom fram i møte i Regjeringens kontaktutvalg. Når slikt skjer er man i ferd med å lage Kontaktutvalget til et forhandlingsforum.

Gjennomføring av Representantskapets vedtak

La meg så se på gjennomføringen av oppgjøret og de resultater vi har nådd sett i sammenheng med Representantskapets vedtak:

1. I tråd med Representantskapets vedtak har oppgjøret vært gjennomført som et *forbundsvis* oppgjør. Bortsett fra på ett forbundsområde, har vi fått anbefalt forslag enten gjennom mekling eller forhandlinger. I fiskeforedlingsindustrien og konserverindustrien kom en fram til anbefalte forslag etter en konflikt. I transportsektoren har en ikke kommet fram til anbefalt forslag, og oppgjøret der vil bli avgjort ved lønnsnemnd.
2. De inngåtte avtaler er 2-årige, og det er avtalt reguleringsbestemmelser for annet avtaleår på samme måten som vi har gjort tidligere.
3. *Garantiordningen* i lavlønnsordningen er opprettholdt, slik Representantskapets vedtak forutsatte. Den er imidlertid gitt en noe annen teknisk utforming enn tidligere. Nå vil det bli gitt et tillegg i lavlønnsområdene pr. 1. oktober 1982 som beregningsmessig minst vil opprettholde 85-prosentnivået for 1982. Hvordan den tekniske utformingen av lavlønnsordningen skal bli i annet avtaleår, må en komme tilbake til i forbindelse med forhandlingene neste år, og Representant-

skapets møte i den anledning. Det er imidlertid slått fast i de avtaler som er inngått at lavlønnsordningen skal opprettholdes.

4. Taket på lønnsglidningen er fjernet i samsvar med de krav som ble fremmet av de forbund som direkte ble berørt av taket.
5. Med en «normal» prisstigning og en «normal» lønnsglidning for resten av 1982, må vi regne med at kjøpekraften stort sett blir opprettholdt for de fleste gruppene.

Det må altså kunne konstateres at vi i hovedtrekk har nådd de hovedmål som Representantskapet stilte opp for årets inntektsoppgjør. Videre må vi kunne slå fast at oppgjøret er gjennomført etter de retningslinjer som Representantskapet vedtok.

Finansieringen av lavlønnsordningen

Så vil jeg få si noen ord om hvordan vi fra Sekretariatets side har fulgt opp Representantskapets vedtak om finansieringen av lavlønnsгарантиen.

På sikt kommer vi ikke utenom hovedregelen om at bedriftene på eget grunnlag må skape den økonomiske bæreevne for lønnstillegg. Med dette som utgangspunkt gikk LOs Representantskap inn for at garantiordningen måtte opprettholdes. Dessuten ble LO pålagt å ta kontakt med N.A.F. med sikte på en prinsippavtale om avvikling av Lavlønnsfondet over en 3-4 årsperiode.

Med bakgrunn i dette vedtaket, henvendte LO seg til N.A.F. i brev av 25. januar, med forespørsel om organisasjonene i fellesskap skulle ta kontakt med myndighetene for å drøfte eventuelle tiltak slik at bedriftene selv kunne bære sine lønnskostnader. I henvendelsen understreket vi at dette særlig gjaldt bedrifter innenfor skjermede næringer. N.A.F. svarte at de ikke ville delta i noe fellesmøte med myndighetene, og at ordningen med Lavlønnsfondet ikke kunne trappes ned dersom den någjeldende garantiordningen skulle opprettholdes.

Med bakgrunn i dette, må vi kunne si oss fornøyd med hvordan lavlønnsordningen er sikret ved denne tariffrevisjonen. Garantiordningen er videreført i samsvar med vedtaket i LOs Representantskap. Her la hotell- og restaurantoppgjøret et visst mønster.

I dette oppgjøret ble det avtalt et garantitillegg fra 1. oktober som sikrer bransjen et fortjenestenivå på 85 prosent av fortjenestenivået for industriarbeidere. Den løsningen som ble valgt,

gjorde at prinsippene i garantiordningen ble opprettholdt. Vi unngikk dessuten en økning av trekket til Lavlønnsfondet utover 35 øre. Denne gangen må således bedriftene på eget grunnlag forsvare garantitilleggene og det lønnsnivå LO-medlemmene solidarisk la grunnlaget for ved oppgjøret i 1980.

Gjennom denne løsningen vil det garanterte lønnsnivået pr. 1. oktober 1982 være kr. 37,45. Pr. 1. oktober i fjor etablerte garantiordningen kr. 34,05 som et minstelønnsnivå bedriftsvis innenfor LOs avtalesystem i den private sektor.

I tillegg til en slik videreføring av garantiordningen, har det også skjedd andre forbedringer av betydning for de lavlønnte. Innenfor mange fag er det gjennomført til dels betydelige forbedringer i tariffavtalenes satser. Byggfagene har fått til dels betydelige økte normallønnsatser og akkordsatser. Begge disse elementene i oppgjøret har størst betydning for de lavlønnte.

Også i den offentlige sektor, stat og kommune er det i rimelig grad tatt hensyn til de lavlønntes interesser. Riktignok skal det fra 1. mai gis samme prosentvise lønnstillegg på alle inntekts-trinn. Isolert sett er dette en noe dårligere profil enn den vi har hatt i de senere åra. I den offentlige sektor må vi imidlertid se åra 1981 og 1982 i sammenheng. I fjor ble det gitt lønnstillegg innenfor regulativet etter en sterkt fallende prosentsats. I tillegg fikk vi tildels betydelig avkorting av inntjeningstiden innenfor de ulike stiger. Regner vi om de regulativmessige endringer fra året 1981 til 1982, blir bildet en klar lavlønnsprofil også innenfor den offentlige sektor.

Vi må nå følge opp vår holdning til nedtrapping av Lavlønnsfondet. Dette krever en nedtrapping av innbetalingene til ordningen, slik at bedriftene på sikt må bære sitt lønnsnivå på eget grunnlag. Om dette skal oppnås, må vi gjennom den type drøftinger som ligger i riksmeklingsmannens forslag. Samtidig står en samlet fagbevegelse bak de bestemmelser og intensjoner som ligger i garantiordningen. Større sikkerhet enn dette kan vi ikke gi noe bestemmelse i vårt avtaleverk.

La meg til slutt i forbindelse med lavlønsspørsmålene slå fast: Vi vil i åra framover sikkert oppleve mange angrep på den solidariske lønnspolitikken generelt, og på garantiordningen spesielt. Fra fagbevegelsens side vil vi stå vakt om det som er nådd, og sikre at de rettigheter lavlønnsgruppene har nådd fram til, blir opprettholdt. Det er viktig at det ikke blir sådd noe tvil om dette.

Vurdering av oppgjørsformen

Det manglet ikke på advarende røster i forbindelse med årets inntektsoppgjør. Mange mente at det var uansvarlig av hensyn til landets økonomi å gjennomføre oppgjøret forbundsvist, mens andre hevdet at vi ikke ville makte å forsvare lavlønnsordningene gjennom et forbundsvist oppgjør.

Når vi skal vurdere årets oppgjørsform, og trekke konklusjoner som kan ha betydning for vår framtidige tariffpolitikk, er det nødvendig at vi tar utgangspunkt i oppgjørene, slik som de har vært i de senere åra. Og da er det riktig å minne om at vi gjennom 1970-åra bare hadde forbundsvist oppgjør en gang, nemlig i 1974. Ellers ble oppgjørene i 1970-åra gjennomført meget samordnet, både som tradisjonelle samordnede oppgjør og som kombinerte oppgjør, der myndighetene var med som en tredje part.

Spørsmålet om oppgjørsform må ikke bli - og har heller ikke vært - noe prinsippsspørsmål. Valget av oppgjørsform må tas ut fra en praktisk vurdering i hvert enkelt tilfelle. Utgangspunktet må være de mål og de oppgaver vi stiller oss i forbindelse med hver enkelt tariffrevisjon, og en vurdering av den økonomiske situasjon og den økonomiske politikk vi står overfor.

Jeg tror f.eks. at *innføringen* av lavlønnsordningen, som vi fikk i 1980, ikke hadde vært mulig uten et samordnet oppgjør den gangen. Jeg tror heller ikke at det hadde vært mulig å komme gjennom siste halvdel av 70-åra på den måten vi gjorde uten at vi hadde hatt de kombinerte inntektsoppgjørene.

Men det er også klart at de samordnede oppgjørene har hatt sin pris. Det har oppstått skjevheter i enkelte tariffavtaler, som vi ikke kunne løse med samordnede oppgjør. Forskjellige problemstillinger i forskjellige forbundsområder, kan vanskelig finne felles løsninger, men må løses på grunnlag av de enkelte overenskomstenes egenart.

Det er også grunn til å understreke at samordnede oppgjør lett kan føre til en mer sentralisert beslutningsprosess, slik at færre av LOs medlemmer engasjerer seg i oppgjørene på den måten som de skulle og burde gjøre. Kanskje får vi heller ikke prøvd forbundenes forhandlingsapparat godt nok i de samordnede oppgjørene.

Når vi nå skal vurdere årets oppgjør, er det grunn til å understreke at forbundsvise oppgjør ikke på noen måte har fått noe grunnskudd. Tvert i mot har det vist seg at vi ved et forbundsvist oppgjør denne gangen, slik vi trakk opp gjennom Represen-

tantskapets vedtak, har maktet å løse viktige prinsippsspørsmål i våre overenskomster. Som hovedresultat må det vel også kunne sies at oppgjøret er blitt godt tilpasset den økonomiske situasjon som vårt land befinner seg i.

Det er meget sterk grunn til å understreke at oppgjøret ikke har fått den karakter av uansvarlighet som enkelte spådde. Kravene har vært utformet under ansvarlighet, forhandlingene har vært gjennomført med en nøktern realisme, og konfliktene har vært få.

Egentlig kan det sies så enkelt som en av forbundsformennene sa da vi diskuterte oppgjøret i Sekretariatet for en tid siden:

«Det er ingen ansvarlige tillitsmenn som går inn for å provosere fram en konflikt, dersom det ikke er nødvendig».

Som en konklusjon på dette, vil jeg si at årets tariffoppgjør har vist at det fremdeles er mulig å få et forbundsvist oppgjør til å fungere på en rimelig god måte.

Selvfølgelig er det ting som kunne har vært gjort annerledes, og kanskje bedre, og det er vel også grunn til å være klar over at det er skjedd en viss form for samordning av bl.a. det generelle tillegget ved oppgjøret. Men dette er en konsekvens av at økonomien i et samfunn henger sammen, at det er vanskelig å se de enkelte gruppene isolert. Jeg vil kanskje føye til: Det bør være vanskelig å se de enkelte gruppene isolert i et moderne industrisamfunn. Vi er alle avhengig av hverandre, og vi er alle avhengig av at økonomien på de enkelte områder fungerer godt.

Jeg vil da trekke den konklusjon at vi nå i den diskusjon vi skal ha i tida framover om framtidige inntektsoppgjør, må ha med oss de gode erfaringer vi har fått av årets tariffoppgjør.

Under årets oppgjør fikk vi tre konflikter: i transportsektoren, i fiskeforedlingsindustrien og i konserverindustrien.

La meg klart og entydig slå fast, at uansett oppgjørsform er det en samlet fagbevegelse bak de streiker som viser seg å bli nødvendige, slik er vår struktur. Skulle vi ikke stå solidariske med hverandre i slike situasjoner, vil mye av selve fundamentet for en solidarisk fagbevegelse slå sprekker. Det er nettopp når våre medlemmer kommer i en slik situasjon at de skal vite at det står en samlet fagbevegelse bak den kampen de fører.

Regjeringen understreket før oppgjøret at den ikke ville bruke lønnsnemnd. Etter godt og vel 2 ukers streik og lock-out i transportsektoren, vedtok Regjeringen likevel å fremme forslag om lønnsnemnd for dette området. Det beklager vi. Ved en slik løsning fratas partene mulighetene for å arbeide seg fram

til forslag som medlemmene får anledning til å stemme over.

N.A.F. må bære en vesentlig del av ansvaret for at saken havnet i lønnsnemnd. De nektet å erkjenne konsekvensene av at dette var et forbundsvist oppgjør. Det vil si en oppgjørsform som innebærer at hvert tariffområde blir vurdert for seg. En automatisk overføring av løsninger på ett område til et annet, uten hensyn til avtalem modellene man har, kan føre til store skjevheter og problemer.

Debatten om streikeretten

I kjølvannet av årets inntektsoppgjør, og de streikene vi fikk som ledd i oppgjøret, har det utviklet seg en debatt om streikeretten. Debatten ble utløst av Aftenposten, som i en leder 6. mai i år antydte at en burde sette ned en kommisjon som skulle vurdere streikeretten.

Dette synes å være en temmelig unødig diskusjon. Jeg vil klart slå fast at streikeretten er en del av forhandlingsretten. Uten streikerett vil det ikke være mulig for lønnstakerne, enten det er samordnet eller forbundsvist oppgjør, å sette makt bak sine krav. Men jeg vil også understreke at frie forhandlinger forutsetter en fornuftig bruk av de spillergler som eksisterer, og jeg vil få gjenta hva jeg sa tidligere: «Ingen ansvarlige tillitsmenn provoserer fram en konflikt dersom de ikke føler at det er nødvendig».

Jeg går ut fra - og håper - at på tilsvarende måte vil Arbeidsgiverforeningen ikke provosere fram lock-out, dersom de ikke vurderer det som nødvendig sett ut fra sitt synspunkt.

Når dette er sagt, vil jeg også få si litt om hvordan en streik virker i et moderne samfunn, og hvordan den bør virke.

Målet med en streik er å ramme motparten, slik at han må avveie om han bør gå med på arbeidstakernes krav, eller om han bør stå på sitt.

Hensikten med streiken er ikke primært å ramme tredjeparten, publikum, men samtidig vet vi at en streik bl.a. i transport og servicenæringen vil ramme disse grupper. Derfor vil streik i disse områder kreve noe av oss alle, og dette må vi akseptere.

Jeg går ut fra at Transportarbeiderforbundet nå vil foreta en gjennomgang av bl.a. de erfaringer de har ut fra dette perspektivet. En slik gjennomgang, på grunnlag av de erfaringer vi nå har, vil være til nytte for hele fagbevegelsen.

Men allerede nå ser vi virkningen av Regjeringens politikk.

Jeg tenker her konkret på det vedtak Stortinget fattet i går,

som vil medføre at hele Tyssedal og spesielt våre medlemmer i DNN går en meget usikker framtid i møte.

Usikkerheten i 70-årene er nå forsterket inn i 80-årene. Stortingsflertallets opphevelse av det tidligere vedtak om et aluminiumsverk har skapt en helt umulig situasjon for dette lokalsamfunnet. Dette betyr at den alt overveiende del av den nåværende arbeidsstyrke på ca. 300 arbeidstakere vil være i fullstendig uvisshet om hva slags arbeide de skal ha fram til 1985, dersom de i det hele tatt får noe. Det vi i dag vet er at 12 arbeidstakere synes å være sikret arbeid.

Jeg ber Representantskapet gi Sekretariatet og administrasjonen i samråd med forbundene fullmakt til å sette inn ressurser for å følge opp saken for å sikre arbeidet for våre organisasjonskamerater.

I denne forbindelse kan nevnes Rayonullfabrikken i Sarpsborg og Verdal som eksempel.

Erfaringer som vi her kan trekke er at det var et kostbart eksperiment som ble gjort ved Stortingsvalget i 1981, som gav oss en Høyre-regjering og med hva den står for.

Regjeringens rolle

Årets inntektsoppgjør er det første inntektsoppgjøret på 50 år som ble gjennomført mens vi har hatt en ren Høyre-regjering. I motsetning til tidligere år, har denne Regjeringen spilt en helt passiv rolle i inntektsoppgjøret.

Dette har både lettet og vanskeliggjort oppgjøret.

At Regjeringen har spilt en passiv rolle, har gjort at vi har fått prøvd ut vårt forhandlingsapparat. Og vi har sett at dette forhandlingsapparat har fungert på en rimelig god måte.

På den annen side har Regjeringens manglende prispolitikk klart skapt problemer i forbindelse med dette inntektsoppgjøret. Forbundene var nødt til å legge seg på en prisstigning på rundt 12 prosent når de skulle formulere sine krav. Det er klart at dersom Regjeringens prispolitikk ikke virker etter hensikten i tida framover, kan dette gi oss en baksmell i forbindelse med utviklingen av kjøpekraften.

Jeg anser det nytteløst å be Regjeringen om å forandre sin prispolitikk, men vi må kunne forlange at Regjeringen følger utviklingen i prisene meget nøye, og foretar en løpende vurdering av om konkurransen virker prisdempende på den måten som den er forutsatt å gjøre. Det ville være ille om en passiv prispolitikk skulle føre til alminnelig mistillit til den form for inntektsoppgjør som vi har hatt i år.

Vi må ikke komme i den situasjon at en regjering bare passivt registrerer en utvikling, og ikke bruker sine virkemidler til å påvirke utviklingen på best mulig måte. Vi må heller ikke komme i den situasjon at Regjeringen bare leter etter syndebukker dersom den ikke makter å nå de mål den selv har satt seg.

Vi har sett tendenser til dette med den nåværende Regjeringen. I en kommentar til årets inntektsoppgjør i Arbeiderbladet 18. mai sier finansministeren at han ikke er tilfreds med oppgjøret, fordi det fører til en svekkelse av konkurranseevnen. Underforstått: Regjeringen er ikke fornøyd med den måten fagbevegelsen har gjennomført oppgjøret på, fordi vi i år ut fra de beregninger som her gjøres, vil få en svekkelse av konkurranseevnen.

Dette er en altfor lettvinnt måte for en Regjering å komme unna problemene på. Den kan ikke bare passivt registrere det som har skjedd. Fra fagbevegelsens side har vi etter vårt beste skjønnet brukt vår forhandlingsfrihet på en ansvarlig måte. Er ikke Regjeringen fornøyd med resultatet, får den korrigere sin økonomiske politikk, slik at de mål den har satt seg kan nås. Fra fagbevegelsens side må vi imidlertid kreve at det som er oppnådd i forhandlingene blir beskyttet gjennom den politikk som Regjeringen fører.

Under oppgjøret har det vært en løpende kontakt mellom de enkelte forbund og mellom LO og forbundene. På en solidarisk måte har vi forsøkt å hjelpe hverandre både i forhandlinger og meklings. Av og til har det oppstått vanskelige situasjoner, og av og til har det falt uttalelser som har kunnet bidra til å sette ulike grupper opp mot hverandre.

Jeg vil derfor til slutt understreke at vi aldri innen noen sektor eller noe forbund må arbeide på en slik måte at vi svekker den samlede fagbevegelse. Det er nå som tidligere, vår samlede styrke gjennom oppslutning og solidarisk handling fra alle organisasjonsledd som er det avgjørende, uavhengig av oppgjørsformen.

Dirigenten takket Tor Halvorsen for hans innlegg, og refererte følgende forslag til uttalelse:

«UTTALELSE FRA LOs REPRESENTANTSKAP 8. JUNI 1982

Foran årets inntektsoppgjør stilte Representantskapet følgende oppgaver i forgrunnen:

- Full sysselsetting

- Sikre fellesgodene og en sosial profil
- Dempe pris- og kostnadsveksten
- Sikre konkurranseevnen
- Opprettholde kjøpekraften.

Representantskapet konstaterer at årets oppgjør inntil nå er gjennomført under ansvar, og at det innen de enkelte avtaleområder er foretatt en rimelig avveining mellom de ulike målene. Bestemmelser i overenskomster er rettet opp. Resultatet av oppgjøret synes å være rimelig tilpasset den økonomiske situasjonen.

Den økonomiske politikken vil nå være avgjørende for om det som er nådd ved inntektsoppgjøret blir sikret.

Den omlegging av den økonomiske politikken som er varslet i Regjeringens reviderte langtidsprogram, lover ikke godt i denne sammenheng. Regjeringen varsler en strammere holdning enn tidligere overfor offentlige utgifter og en gjennomgang av de sosiale overføringsordninger for å sikre skattelettelse. Landsorganisasjonen vil uttrykke sin bekymring for de virkninger en slik politikk vil få for sysselsetting, fordeling og de offentlige ytelser.

Representantskapet vil presisere nødvendigheten av at Regjeringen i tiden framover fører en prispolitikk som sikrer at prisutviklingen ikke blir sterkere enn det den selv har forutsatt. Bare gjennom en forsvarlig prispolitikk kan resultatet av årets oppgjør bli ivarettatt, og den kjøpekraften som nå er oppnådd bli sikret. Landsorganisasjonen vil derfor på nytt henstille til Regjeringen om å bruke de prispolitiske virkemidler på en aktiv måte.»

Debatten

Walther Kolstad, Sekretariatet: - Som LO's formann har redegjort for i sin innledning, er den del av vår oppgjøret 1982 som hittil er sluttført gjennomført som et forbundsvist oppgjør i samsvar med denne forsamlings tidligere vedtak. Jeg er fornøyd over å kunne fastslå dette faktum, selv om det er grunn til å sette et stort spørsmålsteget ved om premissene som Representantskapet trakk opp er oppfylt.

Det synes i hvert fall for meg som om bibehold av kjøpekraften, som var en vesentlig målsetting for de brede lønns-takergrupper, forblir som målsetting fram til neste tariffoppgjør.

På den annen side synes det også som om en rekke overenskomstområder har fått løftet sine tarifferte lønnsatser vesentlig, - noe som kan slå ut positivt for de av LO's medlemmer som er henvist til å leve av normallønn. I vesentlig grad slår dette forhold positivt ut for de lavest lønnede.

Hverken den negative eller positive side av dette oppgjør kan belastes LO som sådan, idet jeg fastslår at det enkelte forbunds kompetente organer, uten innblanding, har tatt stilling til

anbefaling/ikke anbefaling av forhandlings-/meklingsresultat, samtidig som vi har kunnet registrere avstemmingsresultat på forbundsplan i tur og orden.

Forhandlinger, forslag og avstemming behandlet på demokratisk vis, slik som det sømmer seg for organisasjoner innenfor LO. Når jeg legger særlig vekt på det enkelte forbunds behandling av tariffoppgjøret 1982, er det fordi en del av massemedia og andre bl.a. har gått til angrep på Jern- og Metallarbeiderforbundet fordi dette forbund kom frem til et generelt tillegg på kr. 2,- pr. time. Jeg fastslår at meglingsforslaget i Jern og Metall ble vedtatt med relativt stort flertall. Med andre ord - medlemmene har talt og funnet forslaget godt nok. Det er nok for meg, selv om vi også tydelig fikk merke hvordan N. A. F. har utnyttet forslaget.

Angrep på Jern og Metall i denne forbindelse er å rette baker for smed.

Jeg har derved distansert meg fra dem som legger skylden på andre forbund når det gjelder det generelle resultat, som såvidt jeg skjønner ikke har blitt større enn de nevnte kr. 2,- pr. time for noen forbund i den private sektor i oppgjøret med N. A. F.

Det har stått opp til det enkelte forbund å vurdere de tilbud som forelå og ta stilling til disse - for eller imot - og på fritt grunnlag ta eventuelle konsekvenser av sine standpunkter.

Det var nettopp dette som ble gjort av vårt forbunds hovedforhandlingsutvalg, hvor man fastslo at tilbudet om et generelt tillegg på kr. 2,- pr. time *ikke* var i samsvar med våre beregninger om hva som måtte til for å bibeholde kjøpekraft fra 1980 for våre områder, samtidig som vi måtte fastslå at tilbudet på normallønnssatsene ikke på noen måte tilfredsstilte våre målsetninger på dette felt.

At vi i tillegg fremmet krav om helautomatisk indeks, fordi vi ikke stoler på den nåværende regjerings prispolitikk, gjorde avgjørelsen for våre organer enda enklere.

At vi heller ikke fikk respons for lokale eller sentrale forhandlinger i tariffperioden, slik at en vesentlig del av vår medlemsstokk ville bli hengende etter p.g.a. manglende lønnsglidning, var også sterkt med i våre fem forhandlingsutvalgs analyse av situasjonen - før det endelige brudd - og før konflikten var et faktum. Jeg skal ikke trette denne forsamling med detaljer i forbindelse med transportkonflikten 1982. Massemedia, tror jeg, greide dette til overmål. Alle vet at den servicenæring som kommer inn under vårt forbunds overenskomstområder, er

næringer som ved streik - i sterk grad - berører tredje mann, d.v.s. det vanlige menneske i vårt samfunn. Selv om vi beklager at dette faktum er en konsekvens, har vi ikke som interesseorganisasjon anledning til å legge avgjørende vekt på slike momenter når vurderingen av våre medlemmers interesser skal ivaretas.

Med dette som bakgrunn er det ikke vanskelig å forstå at en streik innenfor våre områder aldri kan bli populær, eller med andre ord: Vi kan aldri vinne den hele og fulle opinion med en streik i vår sektor. Det er 27 år siden siste gang vårt forbund var i en så omfattende konflikt som i år, og verden - og derved også Norge - har forandret seg. Bilen, de flestes kjæreste eie i dag, er snart allemannseie, og hva gjør man ikke for noen dråper bensin.

Med andre ord: Den egoisme som har utviklet seg i store deler av det norske folk de senere år, og som var en vesentlig årsak til at vi i dag har en høyregering, slo ut i full blomst allerede før konflikten var satt igang.

Mennesker tro hverandre ned for å få noen bensinliter, tømte butikker for dagligvarer, mens andre, ofte i profittbegjær la opp til de helt store fortjenester ved å organisere transporter og import på tvers av våre varslede blokader, ofte også tvers gjennom våre streikevakter, noen ganger også ved hjelp av landets politimyndigheter.

Jeg synes for øvrig litt synd på den menige politimann i denne forbindelse. De aller fleste av disse utførte ordre med stor ulyst, men ledelsen, de som ga ordre, og som derved tok partshensyn i en lovlig konflikt, må tåle kritikk for sin handlemåte. Jeg er fornøyd over at LO's formann på et tidligere tidspunkt har varslet LO's engasjement i dette spørsmål.

Har vi så noe å lære av det som her har skjedd? Jeg tror, eller jeg mener ganske bestemt, at tiden nå er inne til å analysere hvor vi egentlig står, - komme til bunns i hvordan mennesker i dag reagerer på en konflikt, hvordan innvirkning en konflikt har på vår samfunnsstruktur, hvordan permisjonsvarsler virker inn på utviklingen av en konflikt, og ikke minst massemedias behandling av slike situasjoner. Hva med direkte og indirekte streikebrytere, som i sterkere grad enn tidligere igjen synes å dukke opp. Jeg kunne ramse opp en rekke spørsmålsstillinger i denne forbindelse.

Vårt forbund har tatt de første skritt for å finne ut av en rekke spørsmål i denne forbindelse, bl.a. gjennom spørsmålsstillinger

til våre foreninger, men en totalanalyse er en stor sak, - etter min mening en sak som angår hele fagbevegelsen, slik at vi i sterkere grad enn i dag vet hvor vi står og vet hva vi skal gjøre når neste kampsituasjon er et faktum.

LO har nå engasjert seg i forskning i adskillig sterkere grad enn tidligere. De første midler er stilt til disposisjon og en styringskomité er i arbeid. Jeg synes forholdene burde ligge til rette for at LO's engasjement i forskning gir seg praktiske utslag i en skikkelig analyse av de konflikter vi har hatt ved årets oppgjør, - såvel når det gjelder transport som NNN, slik at hele fagbevegelsen kan trekke nytte av de erfaringer vi nå kan høste inn. Men betingelsen må være et selvstendig prosjekt, bare til bruk for fagbevegelsen, *ikke* som N. A. F. ønsker det, en felles analyse.

Herved er innbydelsen gitt.

Som dere vet, fikk vår konflikt en varighet av 15 dager. Sentralt i denne avgjørelse sto myndighetenes inngripen gjennom Regjeringens forslag og Stortingets vedtak om bruk av tvungen lønnsnemnd.

Derved ble det også bevist at Regjeringens og Høyres uttalelser om at årets tariffoppgjør skulle gjennomføres uten myndighetenes medvirkning eller inngripen, var et propagandanummer uten fnugg av realiteter.

Vel, de politiske realiteter er nå engang slik i dag, og det får vi foreløpig avfinne oss med, at det nå er N. A. F. som har sine nærmeste venner i regjeringsposisjon, slik at det nå er de som har anledning til å finne det riktige tidspunkt for seg for regjeringens inngripen. Vårt forbund vil understreke at vi ønsker å føre kampen ut, og at våre opplegg i denne sammenheng var lagt opp slik at ingen avgjørende samfunnsinteresser med innvirkning på liv og helse var truet da høyreregjeringen fremmet sitt forslag om tvungen lønnsnemnd.

At heller ikke andre partiers stortingsrepresentanter - bortsett fra SV - var istand til å foreta en realistisk vurdering av situasjonen, anser vi som meget betenkelig.

Stortingets vedtak innebærer i realiteten en eksklusjon av streikeretten, og derved en kraftig beskjæring av den frie forhandlingsrett. Det var bl.a. på dette grunnlag vårt forbundsstyre besluttet at våre medlemmer skulle gjennomføre en halvtimes politisk demonstrasjonsstreik den 14. mai, d.v.s. samme dag som Stortingets organer behandlet forslaget om tvungen lønnsnemnd.

At N.A.F. også forsøkte å stoppe gjennomføringen av dette vedtak, gjennom forsøk på spissfientlig juristeri, viser til overmål hvordan N.A.F. ønsker å kneble fagbevegelsens frihet til påvirkning.

Det er gledelig å kunne fastslå at LO avviste N.A.F.s forsøk i denne forbindelse.

Nå nærmer det seg slutten på våroppgjøret 1982 mellom N.A.F. og LO-forbundene.

Jeg ønsker lykke til for de forbundsområder som er kommet frem til et resultat uten kamp, og hvor medlemmene er fornøyd.

Vi kan for vår del ennå ikke vurdere vårt resultat, fordi lønnsnemndas behandling ikke er sluttført. Men, la meg understreke det samme som jeg la frem for lønnsnemnda under forbundets prosedyre. Lønnsnemnda har plikt til å vurdere våre påstander på selvstendig grunnlag, uten hensyn til hva andre forbund måtte være kommet frem til i forhandlinger og meklinger.

La oss så vente og se hva lønnsnemnda kommer frem til og på hvilke premisser.

La meg så gi uttrykk for forbundets takknemlighet overfor alle de fagforeningskamerater, fra forbundets grunnorganisasjoner, fra AUF, fra samorganisasjoner og andre, som meldte seg til tjeneste under vår konflikt. Vi vet bl.a. at en rekke av disse kamerater sto streikevakt side om side med våre medlemmer om natten, samtidig som de var på sitt vanlige arbeid om dagen. Jeg kan trygt fastslå at det faglige samarbeid i lokalmiljøet virket meget godt. La meg også uttrykke takk på vegne av en rekke av våre foreninger, for hilsener i form av støtteerklæringer og bevilgninger. Slike positive uttrykk fra fagforeningskamerater i lokalsamfunnet er av stor moralsk betydning under en konflikt.

Disse håndslag i solidaritetens ånd borger godt for fremtiden. La oss være enige om å sørge for å vedlikeholde og bygge opp denne ånd, i pakt med arbeiderbevegelsens gode tradisjoner.

Så, aller sist, men ikke minst. En hjertelig takk til LO's administrasjon, som stilte sin informasjonsavdeling til forbundets disposisjon for felles telefonkonferanser med samtlige LO's distriktskontorer hver dag under konflikten. Denne kommunikasjonsform vi her fikk anledning til å benytte, var av avgjørende betydning for vår kontakt med våre foreninger, samtidig som våre foreninger fikk utmerket samarbeid med distriktskontorene, noe vi håper skal vedvare. LO's informasjons-

avdeling, med Trælne i spissen, har for oss bevist at en satsing på utbygging av denne avdeling er viktig.

Til dere distriktsssekretærer, som jobbet nær sagt dag og natt for oss, som om dere selv skulle være direkte med i konflikten, vil jeg si: Takk for topp innsats. Dere har bevist at LO har et effektivt apparat i distriktene og at dette apparat også er til disposisjon for forbundene når behovet for hjelp er til stede.

Olav Støylen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, tok opp Tyssedalsaken, som ble behandlet i Stortinget 7. juni. - Det dreier seg nemlig ikke bare om hvorvidt det skal bygges et aluminiumsverk i Tyssedal med 260 arbeidsplasser, eller om det skal bli et ilmenittverk med 177. Det dreier seg også om arbeidskraftsituasjonen i Tyssedal fram til 1985. På det nåværende tidspunkt har vi praktisk talt hele arbeidsstokken på 300 intakt. Vi kan regne med at vedtaket som ble fattet i går vil stoppe anleggsarbeidet, og at vi nå vil få en prosjekteringsperiode på 5 måneder, altså fram til årsskiftet 1982/83. Det betyr permitteringer i den perioden. Første halvår 1983 vil arbeidsstyrken bli inntatt, - i første omgang regner vi med 60 personer. Vi regner videre med at entreprenørene har med seg sine egne folk, slik at ca. 20 prosent av en anleggsstyrke på 60 kan regne med å komme fra arbeidsstokken. I løpet av 1984 vil dette bli trappet opp til 240, hvor anleggsstyrken på et tidspunkt vil nedtrappes til i 1985. - Etter det opplegget som nå er vedtatt, vil bare en brøkdel av folkene bli sikret sysselsetting. For de aller fleste betyr dette at de ikke vet hva slags arbeid de får de neste tre årene.

Under debatten i går i Stortinget falt det meget harde ord: «Skandaløs saksbehandling kan bli 80-åras industriskandale», «Det kan føre til avfolking i Tyssedal», - «Svekket tiltro til politikere og Stortinget».

- Jeg har sjøl ingen problemer med å slutte meg til disse uttalelsene, men jeg tror jeg har alle Tyssedal-folkene med meg når jeg sier at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Haugstvedt-fløyen i Kristelig Folkeparti, snakket deres sak på en meget god måte. De vant debatten, men de tapte avstemningen.

Jeg tillater meg å framlegge følgende forslag til uttalelse:

«LO's representantskap samlet til møte i Oslo den 8. juni 1982, har med forskrekkelse registrert Stortingets behandling og vedtak i Tyssedalsaken.

LO's representantskap vil påpeke det særlige ansvar som Stortingsfler-

tallet har påtatt seg for sysselsettingsgarantien som var gitt allerede i 1973, og som et enstemmig Storting gjentok da de 29. mai 1981 vedtok å bygge nytt aluminiumsverk i Tyssedal.

Arbeidstakere og befolkningen i Tyssedal er på bakgrunn av opphevelsen av vedtaket om bygging av aluminiumsverk, på ny kastet ut i en usikkerhetsperiode.

Under prosjektering og eventuelt ved bygging av et ilmenittverk kan det regnes med at i prosjektering og under anleggsperioden vil oppstå store sysselsettingsmessige problemer som kan føre til omfattende permitteringer og dermed fraflytting og avfolking av Tyssedal.

LO's representantskap krever derfor at myndighetene sørger for at nødvendige tiltak blir satt inn for å hindre arbeidsløshet og dermed avfolking av Tyssedal.

LO vil nøye følge utviklingen av saken og fortsatt støtte Tyssedalarbeiderne i deres kamp for arbeidsplassene og lokalsamfunnet.»

Olav Støylen fortsatte: - På bakgrunn av LO-formannens innledning, vil jeg ikke motsette meg at uttalelsen oversendes Sekretariatet til videre behandling, sammen med den fullmakten han ba Representantskapet om.

Jeg tror at dette innvarsler Høyres nye industripolitikk, og at Tyssedal skulle være en prøvestein. Derfor tror jeg det er riktig å se dette i en større sammenheng. Det viktigste for oss er at arbeiderne har og fortsatt får LOs støtte, sa Støylen til slutt i sitt innlegg.

Einar Hysvær, Sekretariatet: - Formannen uttalte at man ikke må opptre slik at vi svekker den samlede fagbevegelse, og at det nå som tidligere er vår samlede styrke gjennom oppslutning og solidarisk handling som er det avgjørende. Jeg går imidlertid ut fra at en meningsutveksling og saklig uenighet i fagbevegelsen, ikke på noen som helst måte svekker oss.

I mange tiår har vi i fagbevegelsen vært opptatt av lavtlønnsgruppens kår. Ved tariffoppgjørene ble det gjort forsøk på utjamning, men ved neste tariffoppgjør var inntektsavstanden den samme som før, hvis den ikke var økt. Lønnsglidning og lokale forhandlinger trakk i motsatt retning av de sentrale oppgjør. Lavtlønnstilleggene var utjamnende bare i den første fasen av tariffperioden. Først ved tariffrevisjonen i 1980 ved innføringen av garantiordningen, fikk vi et skikkelig gjennomslag for de lavtlønte.

Det vesentlige ved garantiordningen, og som med rette kan betegnes som et historisk gjennomslag, var sikringen av et minste fortjenestenivå i forhold til det til enhver tid gjeldende gjennomsnitt for industrien. Det er denne automatikken som er det vesentlige element i garantiordningen.

Det var flere forutsetninger som måtte være til stede for å få gjennomført en slik vesentlig reform som garantiordningen. Jeg kan nevne riksmeglingsmannen Konrad B. Knudsen, som i motsetning til andre riksmeglingsmenn hadde stor sympati og forståelse for de lavtlønte og for en solidarisk lønnspolitikk.

Men to viktige forutsetninger måtte til i 1980: Begrensning av den frie lønnsglidning gjennom lokale forhandlinger og finansiering av ordningen: Lavlønnsfondet.

I tariffperioden ble det etter hvert klart at lønnsglidningstaket måtte fjernes. Ikke bare fordi sterke krefter i fagbevegelsen krevde det, men like mye fordi industrien krevde det.

Samtidig ble det klart at Lavlønnsfondet måtte nedtrappes, og etter hvert opphøre. Årsaken var at refusjonen fra fondet på bakgrunn av lønnsnivået, og ikke lønnsevne, har brakt hele systemet i miskreditt. Men vi skal heller ikke glemme de 35 øre pr. time som trekkes av mange LO-medlemmer i det private næringsliv – men ikke av alle. Det er på denne bakgrunn vi må vurdere det som har skjedd med garantiordningen ved årets oppgjør.

Norsk Arbeidsgiverforening vil ha bort ordningen, og jeg hevder at de med god hjelp av riksmeglingsmannen har oppnådd en «rimelig oppmyking og smidigere håndtering av lavtlønns-spørsmålene», for å sitere Kraby. Dette gjør at N.A.F. stiller ganske sterkt ved neste korsvei når det gjelder garantiordningens videre skjebne.

Fagbevegelsen, som har som målsetting bevaring og forbedring av garantiordningen, har dessverre kommet dårlig ut – og stiller tilsvarende svakt ved neste korsvei. Tiden tillater ikke å gå i detaljer. La meg bare nevne dette:

Før 1980 fikk vi lavtlønns tillegg pr. 1. april, basert på fortjenestenivået i den enkelte bedrift pr. 1. april og 1. oktober. Tilsvarende i 1981. Vi rakk dessverre ikke alle lavtlønte med dette, men langt flere enn tidligere. I alle fall var det en sterk forbedring.

I 1982 kan det hevdes at garantitillegg pr. 1. oktober er utregnet på grunnlag av fortjenestenivået i den enkelte bedrift – men det er et faktum at tillegget blir gitt som et generelt tillegg til hele bransjen. – Og husk, ikke fra 1. april, men fra 1. oktober. Lavtlønnsordningen har derfor blitt dårligere også i forhold til oppgjørene før 1980.

Det har ingen hensikt å lete etter syndebukker i denne forbindelse. Dette er et felles ansvar. Det er likevel viktig å konstatere de faktiske forhold.

1982-oppgjøret er et tilbakeslag for de lavtlønte – og for den solidariske lønnspolitikken. Vi har fått helt klare signaler fra Riksmeglingsmannen og fra Norsk Arbeidsgiverforening. Det er sammenheng mellom fjerning av lønnsglidningstaket og nedtrappingen av Lavlønnsfondet på den ene side og garantiordningen på den annen side. Uten lønnsglidningstak og lavlønnsfond vil ikke N.A.F. godta en garantiordning som sikrer f.eks. 85 prosent av gjennomsnittsførtjenesten i industrien. Jeg ber formannen i sitt sluttinnlegg helt konkret bekrefte at han mener vi i LO er forpliktet til å sloss for bevaring av garantiordningen fra 1980.

Lønnsoppgjøret for øvrig er en skuffelse. Mange arbeidstakere vil nok opprettholde og forbedre sin kjøpekraft gjennom lokale forhandlinger. Brukbare lokale lønnstillegg er betingelsen for opprettholdelse av kjøpekraften. Men dette gjelder bare i enkelte bransjer. Det er et vesentlig spørsmål som bør bli gjenstand for grundig analyse innad i fagbevegelsen. Hvorfor godtas det samme generelle tillegg for alle overenskomster? Hvorfor får Norsk Arbeidsgiverforening lov til å dirigere forbundsvise oppgjør på denne måten? Urimeligheten er jo så åpenbart til stede. Høytlønte med store muligheter for lønnstillegg i lokale forhandlinger får samme tillegg som lavtlønte ned mot 85 prosent av gjennomsnittet, – som har små muligheter i lokale forhandlinger. Noen hadde jo store vansker med å godta denne urimeligheten, men i det lange løp er det vanskelig å stå i mot, regjering og stortings inngrep ved bruk av tvungen lønnsnemnd, er én av flere årsaker.

Jeg har sagt det ved flere anledninger: Den solidariske lønnspolitikken har dårlige vilkår i Norge for tiden. Krav om øking av lønnsforskjellene har fått større stemmestyrke i det siste. Vi hører stadig ropet om at lønnsutjamninga har gått for langt. Dette er også et utslag av høyrebølgen. – Det er høyrekreftene som mener at vi skal ha lavtlønnsyrker og høytlønnsyrker. Prisen på arbeid skal bestemmes av markedsmekanismen. Norsk Arbeidsgiverforening legger ikke skjul på hvor de står. Jeg viser til Kraby's uttalelser i forbindelse med de betydelige lønnstilleggene i Aftenposten. De tendensene vi kan registrere representerer en utfordring til hele arbeiderbevegelsen – ikke minst dette forum. Tenk over den holdning vi kan registrere også blant LOs medlemmer. Vi kan tillate oss spørsmålet om vi er på vei bort fra den solidariske lønnspolitikken.

Min konklusjon så langt når det gjelder årets oppgjør, må

være at de lavtlønte har kommet dårlig ut, mens de høytlønte har grunn til å være mere fornøyd. Regjeringen har med god hjelp av Riksmeglingsmannen og Arbeidsgiverforeningen lykkes i sin moderasjonspolitik på bekostning av de med inntekt på eller under gjennomsnittet. Det er grunnlag for mange reaksjoner og refleksjoner som vi får komme tilbake til etterhvert.

La oss i alle fall være ærlige. Jeg gjentar: Dette var et dårlig tariffoppgjør for de fleste. Det er bittert å konstatere at arbeidsgiverne og N.A.F. lykkes i sin samordning av den generelle tillegget og lavlønnsordningen.

Ut fra den foreliggende situasjon har vi anbefalt en rekke forslag som vi mener er tilfredsstillende på den samme bakgrunn. Jeg går ut fra at det er min rett å uttale meg kritisk om tariffoppgjøret, uten at det oppfattes som en oppfordring til å stemme nei til anbefalte forslag. La det være helt klart: I et forbundsvist oppgjør godtar jeg selvfølgelig den samlede vurdering som ligger til grunn for de anbefalte forslag i de enkelte forbunds tariffavtaler.

Jardar Hendricksen, Østfold fylke, mente at det framlagte forslag til uttalelse om årets inntektsoppgjør var altfor svakt. - Jeg synes det er underlig at man ikke har kunnet få med noe av det samtlige føler, og som også er blitt nevnt her, når det gjelder Regjeringens og Norsk Arbeidsgiverforenings suverene forakt og innblanding i de forbundsvise oppgjørene. I en setning sies det at: «Resultatet av oppgjøret synes å være rimelig tilpasset den økonomiske situasjonen». Ja, det er kanskje riktig når det gjelder oss innen LO-familien, men ta Aftenposten som et typisk eksempel på hva de andre gjør. Det er vel ingen som har glemt hva de skrev da Jern og Metall var inne i forhandlinger, om det å gå ut over rammen på 6,5 prosent. Etterpå ser vi klart og tydelig hvem som er lønnsledende, og hvem som presser prisene opp. Det er veldig beklagelig, og jeg hadde ventet at uttalelsen hadde inneholdt punkter både om N.A.F., Regjeringen og de andre organisasjonenes holdning til å vise moderasjon. - Ellers er jeg mest opptatt av sysselsettingssituasjonen, og jeg synes uttalelsen inneholder fint lite som forteller Regjeringen hva vi mener om deres politikk på dette området. Det står at «Landsorganisasjonen vil derfor på nytt henstille til Regjeringen å bruke de prispolitiske virkemidler på en aktiv måte.» Jeg synes det er galt at vi skal henstille til Regjeringen, - vi må snart begynne å kreve av Regjeringen at de tar hensyn til oss. Jeg kan bare orientere litt om Østfolds situasjon framover. Den er helsvart.

Det har vært mye avisskriving om Tyssedal, og det forstår jeg godt, men det blir «blåbær» i forhold. De opererer med 2-300 mann. Det er sikkert en katastrofe for det industriområdet, men i Østfold er det snakk om tusenvis av mennesker. Det som er det beklagelige, er at Regjeringens industripolitikk bare forsterker denne situasjonen. Jeg tenker da på Stortingsproposisjon nr. 97 om støtten til skipsindustrien. Den er verdt null, selv om den er bedre enn det Regjeringen la opp til. Men så lenge den ikke er bedre enn det som var, så blir det jo ikke oppdrag til skipsindustrien. Offshoreoppdragene svikter også, de går til utlandet, som har atskillig bedre subsidieringsordninger enn våre. Det er vanskelig å tolke det annerledes enn at dette er en planlagt politikk fra Regjeringens side for å tvinge igjennom Ulveseth-utvalgets mindretallsinnstilling. - På bakgrunn av det jeg nå har nevnt, kan jeg dessverre ikke stemme for uttalelsen i sin nåværende form. Jeg vil henstille om at den trekkes tilbake, og at man får inn i uttalelsen det «lutet» som den bør inneholde. Vi må slutte å henstille, vi må stille krav.

Odd Bach, Norsk Transportarbeiderforbund: - Jeg har det samme utgangspunktet som Jardar Hendricksen, nemlig forslaget til uttalelse som er lagt fram. For det første finner jeg det veldig vanskelig å se sammenhengen mellom denne uttalelsen og de-ler av Tor Halvorsens innledning. Det kan selvfølgelig ha forskjellige årsaker, men jeg går ut fra at når Representantskapet inviteres til å vedta en uttalelse, - hvilket de jo bør gjøre i denne situasjonen, så må det være et visst forhold her.

- For det første synes jeg at avsnittet som omhandler erfaringene, konstateringene av hva som har skjedd ved årets tariffoppgjør, ikke står i noe rimelig forhold til det som er brukt på å henstille til Regjeringen om hvordan de bør legge opp den økonomiske politikken. Jeg har ikke noen innvendinger mot det siste, men jeg har vanskelig for å se at dette er to forhold som bør forenes i en og samme uttalelse. I tillegg kommer at jeg finner avsnittet om erfaringene å stå i usedvanlig dårlig samsvar med alle de uttalelser som har kommet fra tillitsmenn og andre innenfor bevegelsen i forbindelse med oppgjøret. Det er klart at det kan være slik at når en uttalelse skal settes sammen, så må det bli kompromisser, men det må være erfaringer som har gått meg hus forbi i løpet av de siste dagene.

Jeg minner f.eks. om uttrykk som «blåkopi», som henspiller på N.A.F.s rolle i oppgjøret, og hvordan de med stor suksess klarte å foreta en samordning på helt sentrale punkter, som

egentlig ikke burde finnes i et forbundsvist oppgjør. Jeg er enig i at selve modellen forbundsvise oppgjør, skal vi være meget forsiktig med å uttale oss negativt om. Men å gi uttrykk for at N.A.F. tross alt langt på vei klarte å foreta den grad av samordning de selv ønsket, må vi kunne si i fra om. Jeg tror egentlig at det bare forteller oss at vi så langt ikke har klart å finne fram til de nødvendige virkemidler for å motvirke en slik taktikk fra Arbeidsgiverforeningens side. Det bør jo da selvsagt være en oppgave i tiden fremover, å se hva vi kan gjøre når vi møter en slik innstilling i N.A.F. Men det er ingen andre vi skal rette kritikken mot.

Vi må vel snart også erkjenne at det egentlige våpnet vi som bevegelse hele tiden har hatt i bakhånden, snart nærmest er historisk. Vi har vel bare som reelt kampvåpen streikemuligheten tilbake når vi møter en urealistisk holdning fra arbeidsgiversiden. Og når vi nå etter hvert har kommet så langt at dette våpnet fjernes i det øyeblikk en streik får virkning, så får vi vurdere om det finnes andre våpen.

- Jeg er som sagt ikke i stand til, slik uttalelsen er utformet, å stemme for den. Jeg har heller ikke funnet å kunne fremme konkrete endringsforslag på grunn av uttalelsens oppbygging. Jeg ønsker altså ikke å legge fram en alternativ uttalelse. Men jeg vil foreslå følgende:

«Avsnittet: «Representantskapet konstaterer at årets oppgjør inntil nå er gjennomført under ansvar o.s.v.» utgår».

- Vi står da tilbake med en politisk uttalelse i forbindelse med Regjeringens ansvar for den fremtidige økonomiske politikken. Jeg føler meg ganske overbevist om at det må være en del, også her i Representantskapet, som har en følelse av at vi går for langt hvis vi vedtar den foreslåtte formuleringen. Jeg er klar over at ingen er gitt å ha oversikt over totalresultatet innenfor de forskjellige forbundene. Det er jo også en konsekvens av at vi har et forbundsvist oppgjør, men jeg kan ikke stemme for uttalelsen.

Rolf Frøysland, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: - En fullstendig vurdering av tariffoppgjøret for 1982, kan først gjøres ved tariffperiodens slutt om to år. Oppgjøret er ennå ikke avsluttet, idet behandling og mekling gjenstår for en rekke grupper. Flere forhold må vurderes, bl.a. lønnsglidningen i tariffperioden, virkningene av lønnsglidningen i perioden, og ikke minst fordelingen.

Resultatet av forhandlingene mellom LO og N.A.F. neste år må også tas med. Disse skal jo nå omfatte også garantitillegget for 1983, og er derfor av helt spesiell interesse. Visse sider ved oppgjøret så langt kan likevel omtales.

- Jeg er enig i det som er sagt om at oppgjøret for de lavtlønte er et klart tilbakeslag. Derfor er også oppgjøret som sådan et nederlag for LO. Først og fremst gjelder dette det som har skjedd med garantiordningen. Her må jeg erklære meg uenig med LOs formann i hans vurdering.

I LOs handlingsprogram, som ble vedtatt på Kongressen så sent som ifjor, er det bl.a. fastslått at garantibestemmelsen som er nedfelt i tariffavtalene vil være et sentralt virkemiddel i tariffpolitikken, og at den derfor bør utvikles videre. Ved det første tariffoppgjøret etter Kongressen skjer, etter min oppfatning, det stikk motsatte. Spørsmålet er om vi egentlig har noen garantiordning i det hele tatt lenger. Det er sagt at prinsippene i garantiordningen er ført videre. Hvilke prinsipper er ført videre? De grunnleggende prinsipper i garantiordningen er en årlig automatisk regulering av lønnsnivået i enhver bedrift til 85 prosent av industriens gjennomsnitt. Dette var og er garantiordningen av 1980. Disse prinsippene er ihvert fall fullstendig borte i kommende tariffperiode. Hvilke som da er ført videre, vil jeg gjerne bli fortalt. - Så har vi måten endringene skjedde på. Straks etter at meklingsforslaget for Hotell og Restaurant forelå hadde vi mekling for konservesindustrien. Her la Riksmeklingsmannen fram endringene i garantiordningen som et ultimatum. Det var ikke snakk om å endre et komma, langt mindre fjerne setninger eller avsnitt. Den saken var opp og avgjort også overfor LO, ble vi meddelt av riksmeklingsmann Bjørn Haug.

På bakgrunn av LOs handlingsprogram og alle vedtak som er fattet om bevaring og styrking av garantiordningen, var det selvsagt ikke mulig for oss å akseptere N.A.F.s og Riksmeklingsmannens ultimatum. Garantiordningen var på den måten satt ut av kraft for tariffperioden, uten forutgående behandling i forbundene eller i LOs organer.

Det er helt uakseptabelt at en slik grunnleggende ordning endres i mekling for ett forbund eller en bransje uten at andre forbund får anledning til å drøfte saken på en skikkelig måte. Jeg regner ikke Sekretariatets sandpåstrøing etterpå som tilstrekkelig. Jeg håper at mine synspunkter her er gale, og at det er det LO-formannen sa innledningsvis som er det riktige.

Jeg har forøvrig stor sympati for Hotell og Restaurant, som i

massemedia, og med stor urett, på en måte har fått belastningen med det som skjedde her.

For vårt forbunds vedkommende ble blåkopien på dette punkt endret noe etter konfliktene. Hva dette betyr i praksis gjenstår å se.

- Også de økonomiske resultatene forøvrig er et tilbakeslag for de lavtlønte. Riktignok skjedde det også på dette området en viss oppmyking av blåkopien etter konflikten i konserver- og fiskeindustrien. Kortsiktige gevinster for de lavest lønte i de forskjellige bransjer er oppnådd. Dette endrer imidlertid ikke det totale resultatet av tariffoppgjøret. Det er etter mitt syn et klart nederlag for LOs vedtak om og holdning til den solidariske lønnspolitikken.

At fagbevegelsen skal bli nødt til å forhandle, mekle og eventuelt streike enten lønnsnivået er godt over 100 prosent eller langt under, er forstemmende. Jeg har lyst til å nevne et spesielt moment i den forbindelse. Dette er ikke ment som noe angrep på Jern og Metall. I et innlegg i Aftenposten 22. mai hevdet tidligere riksmeklingsmann Preben Munthe bl.a. at det ville være ødeleggende for Jern og Metall om et annet forbund hadde oppnådd et generelt tillegg på kr. 3,-, mens jernarbeiderne stemte over et forslag på kr. 2,-. Under meklingen for flere av våre bransjer hevdet riksmeklingsmann Bjørn Haug omtrent det samme. Altså, hvis lavtlønte konserverarbeidere hadde fått 1 krone mer i tillegg, kunne det ha ført til at forslaget for Jern og Metall ble forkastet, hevder disse to. For vår del hevdet vi med styrke at en slik påstand var fullstendig uten grunnlag. Vi hadde ingen tro på at f.eks. 1 krone mer for konserverindustrien eller for andre lavtlønte ville påvirke avstemningen innenfor Jern og Metall. Jeg regner med at Jern og Metall kan bekrefte vår oppfatning, slik at denne påstanden kan avlives. I det hele tatt er det mange ubesvarte spørsmål i samband med oppgjøret. Det vil ta tid å summere disse.

- Det kan reises spørsmål ved oppgjørsformen. Den måten N.A.F. gjennomførte oppgjøret på, levner ingen tvil om hvem som kan vifte med seierspalmen.

Så til slutt noen ord om meklingsforholdene slik de artet seg denne gang. Meklingsinstitusjonen har i år fungert lite tilfredsstillende, for å si det pent. Lang ventetid fra brudd i forhandlingene til mekling, er egnet til å svekke vår forhandlingsposisjon. I enkelte tilfeller har det vært en ventetid på mer enn fire uker, og vi har vært fullstendig underlagt Riksmeklingsmannens dis-

posisjoner. Hele oppgjøret ble forskjøvet fram, slik at det skapte både praktiske og en rekke andre reelle problemer. Og det er klart at denne situasjonen påvirker hele meklingsprosessen. Jeg er klar over at dette er et kapasitetsspørsmål for meklingsinstitusjonen, og det må vi selvfølgelig ha forståelse for. Men slik dette har fungert i år, kan det ikke aksepteres i fremtiden. Dette er en sak LO må forsøke å få gjort noe med.

Til Transportarbeiderforbundet vil jeg si, at jeg håper dere får en tilfredsstillende dom i Lønnsnemnda. Det fortjener dere. Selv om det ikke skulle skje, har dere vist en holdning og en kampvilje som det er grunn til å respektere. Uansett resultatet, vil dere i ettertid stå som forsvarere av viktige prinsipper for fagbevegelsen.

Når det gjelder det framlagte forslag til uttalelse, er jeg helt enig i det Odd Bach sa om den.

Anne-Grethe Hansen, Handel og Kontor i Norge: - Selv om ikke alle tariffavtalene ennå er brakt i havn, kan vi nå i alle fall se enkelte hovedtrekk som preger de nye avtalene. Vi gikk vel alle til denne tariffrevisjonen med store forventninger., - ikke minst gjorde Handel og Kontor's medlemmer det. Etter mange år med samordnede oppgjør skulle vi rette på skjevheter i overenskomstene, samtidig som vi skulle «stå på krava» om solidaritet og opprettholdelse av kjøpekraften.

Selv om vi måtte se oppgjøret i lys av den aktuelle økonomiske situasjonen, er det grunn til å spørre: Hva er resultatet? Hva er oppnådd? Jern og Metall la grunnlaget for oppgjøret med 2 kroner timen. Lokale forhandlinger uten tak, men basert på produktivitet. Riksmeklingsmannen har brukt dette som kopi for senere mekling, slik at enkelte forbund som ikke ville ha godtatt oppgjøret, av redsel for Riksmeklingsmannens blåpapir har anbefalt forslag som er godt under halvparten av de realistiske kravene som var stilt. Handel og Kontors forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening hadde krav om et generelt tillegg på 1 000 kroner pr. måned, og det er nå anbefalt med 340 kroner.

Handel og Kontor er nå i mekling for den private varehandelen. Hvis resultatet i varehandelen blir et tillegg på 2 kroner pr. time, så vil det si at denne gruppen etter 10 år - som er topp i lønssystemet - har kr. 6 140,- pr. måned.

- Jeg er redd for at dette blir en kamp hvor de sterkeste forbundene vinner, og kan ta ut store lokale tillegg. Det er imidlertid ikke min mening å kritisere disse forbundene, - jeg bruker

dette bare som et eksempel på at man ikke uten videre kan sette likhetstegn mellom forbundsvisse oppgjør og en solidarisk lønnspolitikk. Når det hele er over, må LO etter min mening foreta en oppsummering, og sammenlikne dette oppgjøret med tidligere samordnede oppgjør.

Man kan vel si at de lavtlønte ikke har kommet noe dårligere ut ved samordnede oppgjør. Etter de opplysninger jeg har, gjelder det spesielt innen den offentlige sektor. Det en i hvertfall trygt kan si, er at de høytlønte vil komme best ut ved dette oppgjøret, særlig når vi også tar hensyn til den skattepolitikk den nåværende regjering fører. Vi må derfor stille oss følgende spørsmål:

- Var dette oppgjøret slik vi ønsket?

- Fikk vi oppfylt de krav vi stilte?

Etter min mening er svaret nei.

Sverre A. Worum, Skolenes Landsforbund: - Formannen nevnte at også for de statstilsatte hadde oppgjøret fått en klar lavtlønnsprofil. Man måtte da ta med 1981-oppgjøret for å få en forklaring på det.

Slik vi ser det, så hadde vi en annen arbeidsgiver i 1981 enn vi har nå, - en arbeidsgiver med en helt annen lønnspolitikk. Det er således vanskelig å se disse to oppgjørene i sammenheng.

- Når det gjelder forslaget til uttalelse, reagerte jeg på at det står at «Resultatet av oppgjøret synes å være rimelig tilpasset den økonomiske situasjonen.» I den anledning vil jeg, i likhet med andre her, peke på hvordan Regjeringen gikk ut foran dette oppgjøret. Finansministeren var jo omtrent daglig i massemedia og fortalte om landets inntektssvikt. Raskt reduserte han forventede oljeinntekter i løpet av en periode med 100 milliarder. Oljeprisene gikk riktignok noe ned i en periode, men dette ble utnyttet maksimalt for å vise at her var det dystre tider i vente. Mange trodde selvfølgelig på dette, for med en borgerlig regjering ventet vi jo at det skulle bli dårligere tider. Vi så jo at nå begynte allerede våre oppfatninger av en borgerlig regjering å slå til. Men en bør også merke seg at nå, etter at oppgjøret stort sett er over, snakkes det ikke stort om oljepriser og manglende oljepenger. Det en kan registrere er at oljeprisene stiger, uten at en daglig får melding om hvilke økte inntekter det fører til landet.

- I forbindelse med det man har sagt i forslaget til uttalelse om full sysselsetting, så bør man vel også si noe om Regjeringens politikk innen den offentlige virksomhet, hvor de nå går

inn for å skjære ned arbeidsplasser, - og derigjennom svekke den service man har hatt gjennom de offentlige ytelser. Dette gjelder både helsevesenet, skolene og på en rekke andre områder.

Etter opphevelsen av prisstoppen i januar, har Regjeringen i vesentlig grad lagt på prisene på de offentlige ytelsene, og dermed gått foran med å øke prispresset.

Deres politikk fører til sterkt økte boutgifter, som det igjen må tas hensyn til når det gjelder lønningene. De har i årets oppgjør også varslet økte matpriser.

- Når det gjelder oppgjøret for den statlige sektor, - som omfatter over 100 000 av LOs medlemmer, så ble det reist krav om 13,5 prosent tillegg på lønnstabellene, for å kunne opprettholde kjøpekraften. Resultatet ble 8,3 prosent, noe forbrukerministeren synes var veldig godt, og i massemedia uttalte at dette på årsbasis utgjør 5,5 prosent.

Det var svært få av de andre tariffkravene som var stilt innen statssektoren som ble innfridd. Jeg tror kanskje andre grupper har kommet noe lenger. Vi håpet at man skulle ha fått vurdert pensjonsalderen, som innen statssektoren er 70 år. Innen skoleverket har vi en bunden og en ubunden arbeidstid, og når vi stadig pålegges nye oppgaver, blir arbeidsuka godt over 40 timer. Uten at det gir seg andre utslag enn at en blir sliten og belastet og går til redusert arbeidstid, eller slutter før oppnådd aldersgrense. Ut fra vårt syn var dette et dårlig oppgjør, og vårt forbundsstyre mente at en burde stemme nei. Også for å markere at vi mente man skulle sette mere kraft bak kravene, og at det på sikt måtte kunne gi resultater. Jeg vil peke på at vi var da unntaket innen den offentlige sektor. Vurderingene kan jo være noe forskjellige.

- Jeg slutter meg til at man sløyfer det ene avsnittet i uttalelsen.

Bjørn Hennum, Norsk Sosionomforbund: - Først en formalitet.

- Forslaget til uttalelse som foreligger inneholder ingen ting som ikke kunne ha vært skrevet for en uke siden. Jeg kan ikke forstå at det skal være nødvendig å vente med å presentere et forslag til rett før en sak skal behandles. Jeg synes Representantskapets medlemmer skulle ha fått forslaget på forhånd, enten tilsendt eller utdelt ved møtets åpning.

- Jeg er i likhet med en del andre, uenig med Tor Halvorsen på noen punkter. I den offentlige sektor har vi fått 8,3 prosent,

og det er vel ikke mange som tror at dette vil holde til å opprette holde kjøpekraften med en prisstigning på 12 prosent. Jeg synes ikke vi i vedtaks form skal si oss fornøyd med resultatet, selv om vi innser at det var det beste vi kunne få til i denne omgang. Jeg oppfatter det andre avsnittet i forslaget til uttalelse som at vi sier oss fornøyd.

- Formannen sa også i sin innledning at oppgjøret har ivare tatt de lavtløntes interesser, ved å se 1981 og -82 under ett. Jeg synes, som Worum, at dette er et kunstgrep. 81-oppgjøret var et lavtlønnsoppgjør, -82-oppgjøret var det ikke, det var heller et tilbakeskritt. På denne bakgrunn synes jeg ikke det er riktig å vedta, som forslaget sier, at resultatet er en rimelig avveining mellom de ulike mål og rimelig tilpasset den økonomiske situasjonen. Vårt forbund har anbefalt forslaget, og vi vil få ja fra medlemmene på det. Men vi vil ikke få det fordi de er så skrekkelig fornøyd. Vi vil få ja fordi medlemmene forstår at dette var det beste vi kunne få til i dagens situasjon. Resten av forslaget til uttalelse er jeg ikke uenig i, men jeg synes det er ganske ulent å si: «Landsorganisasjonen vil uttrykke sin bekymring for de virkninger en slik politikk vil få på sysselsetting, fordeling og de offentlige ytelser.» Det er nesten så svakt at man kanskje heller burde la være å si noe i det hele tatt.

- Jeg er glad for det formannen sa om Tyssedal, og for det forslaget som ble fremmet av Olav Støylen. Den industripolitikk Regjeringen fører tror jeg i forhold til opprettholdelse av velferdsstaten, og i forhold til sosialpolitikk i det hele tatt, vil være den viktigste sosialpolitiske saken i tiden framover.

Martin Tveiten, Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet: - Da vi sist var samlet og satte opp målsettingen for tariff-forhandlingene, var vi beskjedne, og vi begynte i den riktige enden - full sysselsetting. Det er det viktigste. Sikre fellesgodene, var det andre. Man skulle heller ikke gå noe særlig tilbake i lønn. Personlig har jeg aldri fått så lite kritikk når jeg har redegjort for tariff-forslaget som i år.

Alle de medlemmene jeg har truffet har stort sett vært fornøyd med at vi kom i havn, fordi de visste at hvis man kom ut i konflikt, var det en hel del av dem som ikke kom inn igjen i sin bedrift. Det lå i luften under forhandlingene at hvis vi ga avkall på lavtlønnsgarantien, så kunne det alltid være råd med et kronetillegg. Vi følte at vi da måtte glemme kronetillegget og heller slåss for prinsippet for de lavtlønte.

Vi fikk et kronetillegg fra 1. oktober på kr. 1,40 og det skal for-

handles om garantitillegget igjen 1. oktober 1983. Rolf Frøysland nevnte i sitt innlegg at han var spent på hvorledes dette vil virke, og det er en spenning jeg også deler.

- Når det gjelder den uttalelsen som foreligger, så tror jeg vi skal gå litt stille i dørene akkurat nå, for det er en ulykke som holder på å ramme landet vårt, og det er skatteletten. Den vil noen hver av oss kunne komme til å føle som en tung bør. Enkelte av oss som er her vil sannsynligvis ligge så gunstig an lønsmessig at vi muligens vil omfattes av skatteletten. Slik jeg registrerer samfunnssituasjonen akkurat nå, tror jeg at hvis vi klarer å bevare sysselsettingen i den offentlige sektor, da har vi kommet svært gunstig ut. De som i dag forhandler for oss om å beholde fellesgodene våre, vet hvor vanskelig det er å kunne opprettholde det man hadde.

- I forbindelse med oppgjøret hadde vi streik i Transporten og i NNN, og vi kom ikke helt godt ut av situasjonen. Det som sett fra min side var den store ulempen som skjedde, var politiinnblanding. Våre foreninger sender, når det høver, støtteerklæringer til politiet, for vi vet at borgervernet er så nære bak hjørnet, og at hvis politiet ikke får den støtte de trenger i sitt daglige arbeid, så har vi borgervern. Det går en rekke folk i dag og utfører forskjellige tjenester som er farlig nær borgervern. Vi er veldig glad i Mongstadanlegget hos oss, sjøl om det bare er en brøkdel av det vi var lovet. Men jeg tror ikke at Mongstadanlegget totalt sett var verdt den ulykken som skjedde ved at politiet ble dirigert til Mongstad for å ta de som var i streik.

Ove Dalsheim, Norsk Jernbaneforbund, ga uttrykk for at han syntes LO-formannens innledning lå så lavt i terrenget at den kanskje også gjenspeilet den innadvendte situasjonen vi har i fagbevegelsen nå umiddelbart før vi ser resultatet av dette års tariffoppgjør. - Jeg har et bestemt inntrykk av at den foreløpige oppsummering vi har foretatt i samorganisasjonen i Trondheim, viser at det vibrerer ikke så rent lite ut fra flere innfallsvinkler på tariffoppgjøret. Da jeg deltok i avstemningen 8. desember i fjor om på hvilken måte tariffoppgjøret skulle legges opp, foretok jeg - for første gang i den tiden jeg har vært tillitsvalgt - en stemmegivning som gikk helt på tvers av hva jeg hadde fått klar beskjed om fra den medlemsmassen jeg representerer. Jeg skal ikke være etterpåklok, men jeg synes vi skal ha med det i betraktningen når vi på et senere tidspunkt skal gå inn i en mer grundig analyse av hva som har skjedd ved dette tariffoppgjøret. Vi skal ta med at det var en del som satte enhetstan-

ken innad i fagbevegelsen i første rekke, og stemte ut fra det. - Det som forbauser meg noe i forslaget til uttalelse som er lagt fram for Representantskapet, er den vage tonen som går igjen på en del vesentlige spørsmål. Det er mulig at denne tonen kanskje er riktig, men jeg nekter å akseptere en slik tone sett ut fra et rent politisk synspunkt. Vi kan godt ha en vag tone innad hos oss sjøl til vi har fått foretatt en totalvurdering av oppgjøret, men utad er jeg skeptisk til å gå ut på den måten som her er foreslått. Jeg er på prinsipielt grunnlag helt ut enig med Einar Hysvær's synspunkter på oppgjøret generelt, og gir min helt uforbeholdne støtte til forslaget fra Odd Bach.

- I det siste avsnittet i forslaget til uttalelse, 1. setning, står det: «Representantskapet vil presisere nødvendigheten av o.s.v.» Dette er for vagt, og jeg vil derfor fremme følgende forslag:

«Siste avsnitt, 1. setning, endres til: «Representantskapet vil kreve at Regjeringen o.s.v.»»

Ove Dalsheim sa til slutt at han håpet det var siste gang på lange, lange tider at Representantskapet vedtar et forbundsvist oppgjør. - Fellesoppgavene løses etter min mening best ved at hele fagbevegelsen står samlet, og ikke spriker i forskjellige retninger - og også tildels er oss sjøl nærmest.

Rino Olsen, Telemark fylke: - Representantskapsvedtaket i desember i fjor gikk klart i retning av forbundsvise oppgjør, og jeg synes at hvis vi skal kritisere oppgjøret, så bør vi belaste oss selv.

Det ble ført forhandlinger på forbundsvist plan, og i hvertfall i Jern og Metall var det aldri diskusjon om andre forbunds forhold. En annen ting er at jeg synes resultatet bærer preg av den økonomiske situasjonen.

- Jeg vil gjerne ta for meg den industripolitikken Regjeringen i dag driver. Det er vel ikke så overraskende for oss at det har gått den veien. Jeg kommer selv fra skipsindustrien, og en rekke stortingsmenn har jo forsøkt å få bedret vilkårene for skipsindustrien her i landet.

Vi klarte å få mellompartiene, Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti til å forandre mening. Det de vel ikke klarte i sin helhet, var å få Høyre over på sin side. Jeg synes derfor vi burde gå sterkere ut mot Regjeringen. Jeg vil ikke gå imot forslaget til uttalelse som foreligger, men den burde ha vært sterkere. Jeg synes også LO burde kjøre sterkere i opposisjon mot Høyre. Hvis det ikke blir gjort noe i nærmeste fremtid, vil det bli en

masse permitterte arbeidere bl.a. i skipsindustrien. Jeg synes man kunne be Kåre Willoch om å komme med en klar redegjørelse for hva han mener. Situasjonen virker som om Regjeringen faktisk ønsker at en god del av den norske industrien skal legges ned. Dette er meget beklagelig.

- Jeg er ikke så opptatt av prisstigningen, - jeg er mest opptatt av sysselsettingen, fordi jeg tror det er der det store problemet vil ligge.

Yngve Hågensen, LO: - Det er til nå i debatten kommet fram mange kritiske merknader til Norsk Arbeidsgiverforenings og Regjeringens håndtering av tariffoppgjøret. Så langt vil jeg tro at det ikke er noen uenighet i dette Representantskapet.

- Men det er også kommet sterke kritiske røster til forslaget til uttalelse, som har basis i at det i uttalelsen forekommer uttrykk som «ansvarlighet» og «at resultatene er rimelig tilpasset den økonomiske situasjonen». Jeg minner om at den samme uttalelsen innledningsvis starter med følgende oppsummering: «Foran årets inntektsoppgjør stilte Representantskapet følgende oppgaver i forgrunnen: 1. Full sysselsetting, 2. Sikring av fellesgodene og en sosial profil, 3. Dempe pris- og kostnadsveksten, 4. Sikre konkurranseevnen, 5. Opprettholde kjøpekraften.»

- Det er en avveining av mange sentrale problemer. Det er også en avveining som tilsier at vi må føre en tariffpolitikk som tar rimelig hensyn til *alle* disse kravene, også den økonomiske situasjon, - som igjen er grunnlaget for å sikre sysselsettingen.

- Det er greit at vi er uenig med N.A.F. og med Regjeringen, men vi må da ikke bli mørkeredde for å ta det ansvar vi hele tiden har sagt at vi skal ta for å opprettholde sysselsettingen. Og ikke minst - verne om det etter hvert flere og flere kaller livsstandard, og i livsstandardbegrepet legge en trygging av arbeidsplassene som et helt sentralt fundament. Jeg gjentar, vi må gjerne kritisere N.A.F. og vi må gjerne kritisere myndighetene og Regjeringen, men vi må ikke bli så redde at vi ikke selv føler et ansvar for det våre medlemmer føler ansvar for, nemlig arbeidsplassene som sådan. Jeg synes heller ikke vi må glemme at det foreligger en rekke anbefalte forhandlings- og meklingsforslag. Disse er nå ute til uravstemning. De er anbefalt av forhandlingsdelegasjoner innen de respektive områder, de er anbefalt av forbundenes organer. De er formodentlig anbefalt for at de skal vedtas.

- Hvis denne debatten skulle ha gått ut gjennom media, er jeg ikke sikker på om medlemmene hadde forstått hvorfor forsla-

gene var blitt anbefalt. Derfor bør vi forklare hvorfor vi gjør det, også i dette fora og foran den etterfølgende uravstemning, slik at medlemmene har tillit til at den anbefalingen vi gir blir gitt på et reelt grunnlag - fordi vi etter en totalvurdering mener at en anbefaling er riktig.

- Garantiordningen har vært sentral hos mange. Jeg minner om den gjennomgåelse av realitetene som LO-formannen gjorde i sitt foredrag. Jeg skal imidlertid bare ta ett eksempel for å forsøke å styrke argumentasjonen for at vi har videreutviklet garantiordningen. For det første konstaterer jeg at for Hotell- og Restaurant-oppgjøret er det en realitet at garantiordningen de fikk fram gjennom meklingsforslaget for dette avtaleområdet er bedre enn den garantiordningen de skulle praktisere gjennom den forrige avtalen. Det er en realitet for dette forbundets forhandlingsutvalg og medlemmer, og jeg synes ikke, Frøysland, at det skulle være grunnlag for Hotell og Restaurant å spørre NNN i et forbundsvist oppgjør om det behaget dem å slutte seg til at Hotell og Restaurant var fornøyd med det.

- Når vi krever et forbundsvist oppgjør, så må vi i anstendighetens navn ha den situasjonen klar for oss, at forbundene må vurdere også ut fra egne forhold. Men for andre vil jeg poengtere, at på en rekke andre områder har man gjennom den gamle garantiordningen nå skal praktiseres på, i større grad klart å tilnærme seg en praktisering som har større muligheter i seg til å nå lenger enn den gamle ordningen gjorde. Gjennom bl.a. at de har fått inn i satsene betydelige tillegg som muliggjør å nå mere individuelt enn den forrige praktiseringen gjorde.

Jeg føler i hvertfall i de mange møter jeg har deltatt i, når vi har diskutert garantiordningen som sådan, at mange av våre lokale tillitsvalgte har oppfattet helt klart den bedre muligheten det ligger i å praktisere den ordningen Hotell og Restaurant fikk for sitt oppgjør, og som andre har tilpasset, enn den ordningen som lå i Riksmeklingsmannens forslag av 1980.

- Det føles på en måte litt leit å høre en debatt i LOs Representantskap som i den grad ikke samsvarer med de mange anbefalte forhandlings- og meklingsforslag som vi alle formodentlig håper medlemmene vil svare ja til. Det er derfor vi anbefalte dem.

Egil Bockmann, Handel og Kontor i Norge: - Fra medlemmer av Sekretariatet og fra LO-formannen, er det uttrykt tilfredshet med oppjøret i den private sektor. Også i forslaget til uttalelse skinner dette igjennom ved f.eks. «årets oppgjør inntil nå er gjennomført under ansvar» og «Resultatet av oppjøret synes å

være rimelig tilpasset den økonomiske situasjonen». Dette er etter min oppfatning vurderinger som knytter seg til vrangforestillingen om at norsk økonomi skal kunne konkurrere seg ut av kriser ved ansvarlighet fra de fagorganisertes side, og at fortsatt kjøpekraftnedgang og reallønnsnedgang for store grupper LO-organiserte er måten å unngå arbeidsledighet på.

- Det er i dag for tidlig å felle noen endelig dom over tariffoppgjøret i år. Vi må bl.a. vente på tallmaterialet som viser lønnsglidningen. Men jeg er redd for at det bare vil forsterke det hovedinntrykk en sitter igjen med. Det er et oppgjør der N.A.F. langt på vei nådde sine mål, og særlig forbund med liten lønnsglidning for sine medlemmer, får sterk kjøpekraftnedgang. Jeg skal ikke underslå at det var positive resultater, i samsvar med Representantskapets forutsetninger og de enkelte forbunds krav. Jern og Metall fikk fjernet lønnstaket, med følger for de andre forbundene, og det ble foretatt vesentlige tekniske endringer i overenskomstene. For mitt forbunds vedkommende vil vi i N.A.F.-området få inn bestemmelser som gir åpning for lokal forhandlingsrett om lønn. Men mens N.A.F. - på tross av indre interessen motsetninger mellom bransjer og medlemsbedrifter - klarte å samordne oppjøret i høy grad, og fikk brukt blåkopi på den økonomiske delen, greide ikke vi å finne en felles strategi for å motvirke dette og gi et virkelig forbundsvist oppgjør.

N.A.F. samordnet oppjøret på sine premisser, og vi fikk forbundsvise tilpasninger. Dette skyldes ikke, Tor Halvorsen, at det er vanskelig å se de forskjellige grupper isolert i et moderne industrisamfunn, som du sa. Jeg tror det er en kjennsgjerning at dette fører til enda større skjevheter mellom grupper av LO-medlemmer, mellom forbund og bransjer og innen forbund. Vi har fått et dårligere økonomisk resultat enn det jeg egentlig tror var nødvendig. Store lønnstakergrupper vil få fortsatt nedgang i reallønn og kjøpekraft. N.A.F. har maktet å styrke eierinntektene, som var et uttalt mål fra deres side før oppjøret. Dette er ikke bare betenkelig i en politisk situasjon der levestandarden er utsatt for stadige angrep fra Regjeringen og høyre-partiene. Nedgang i kjøpekraft vil også føre til nedgang i sysselsetting. Norsk industri er ikke bare eksportbedrifter. N.A.F. maktet videre å holde de generelle tilleggene på et lavt nivå, og samtidig gi mulighet til lønnsglidning i bransjer og bedrifter der det tjener deres interesser. Slik sett er dette også blitt et redskap i kapitalkreftenes ånd om strukturendringer.

Til uttalelsen vil jeg si, at det er viktig at vi setter søkelyset på

prispolitikken etter oppgjøret, slik at det økonomiske resultatet ikke blir enda verre. Og jeg er enig med Ove Dalsheim i at uttalelsen bør forsterkes på dette punktet. Jeg er også enig med Odd Bach om at man bør fjerne avsnittet om «Representantskapet konstaterer o.s.v.»

Men jeg tror også det nå er viktig at vi begynner å drøfte både kortsiktige og langsiktige tiltak for å rette opp svakheter ved tariffoppgjøret. Blant annet må det nå gjennomdrøftes hvordan vi kan utvikle holdbare lønns- og arbeidsordninger som fjerner svakhetene ved Lavlønnsfondet og knytter minstelønnsгарантиen til den enkelte lønnsnivå. På lengre sikt må fagbevegelsen utvikle et skikkelig alternativ til innstramningspolitikken.

Arna Karlsson, Nordland fylke: - Jeg vil starte med et spørsmål om hvordan den aktuelle situasjonen er rundt omkring i landet? Hvorledes er den i de forskjellige kommunene? Og hvordan er den aktuelle situasjonen for de svake av våre medlemmer og f.eks. for folk som skal skaffe seg et sted å bo? Innskrenkninger og endringer i bankenes utlånsrutiner har gjort at dette nesten er en umulighet. Vi innen sosialstyrene i kommunene forsøker å dra skinnfellen så langt vi kan, med de Husbankmidlene kommunen har til rådighet, men alt er snudd på hodet. Før var det slik at man kunne få et lån i banken på f.eks. 50 000 kroner, og så kom kommunen inn med de midler de hadde til rådighet. Det kunne dreie seg om 10-15 000 kroner. I dag må folk få 50 000 kroner av kommunens midler så langt de rekker, mens de kanskje kan håpe på 15-20 000 kroner i lån fra banken. Dette er et forhold som gir seg store utslag i kommunene.

- Og hvordan er situasjonen for de ungdommene vi har, og som kanskje aldri har fått lov til å prøve seg i et arbeid? Hvordan er den aktuelle situasjonen når vi vet at de midlene vi håpet på skulle kunne brukes til dem, ikke vil komme? Hvordan er situasjonen for dem som nå må telle på knappene hvorvidt de har råd til å ringe etter lege på grunn av den store egenandelen. Dette er også et forhold som har begynt å gjøre seg gjeldende. Dette er ting de gamle før oss klarte å få vekk, men som vi nå igjen ser kommer tilbake. Og hvordan er den aktuelle situasjonen for de eldre som hittil har ligget som langtidspasienter på sykehus, men som nå blir kastet ut uten at det er forberedt sykehjemsplasser for dem?

Det verste ved denne situasjonen er at vi vel bare ser begynnelsen på disse problemene. Vi vet at før fire år har gått, så er alt mye verre.

- På denne bakgrunn synes også jeg at forslaget til uttalelse er litt for svakt. Det sies at vi er bekymret, men skal vi ikke protestere mot en slik utvikling? Når dette er Regjeringens framferd for å sikre skattelettelse for sine utvalgte.

Jeg tror det må være i tråd med alle de uttalelsene som har kommet fra de forskjellige fagforeningene og fra samorganisasjonene, at uttalelsene gjøres hardere, eller eventuelt sendes over til Sekretariatet for omredigering.

Dagfinn Aam, Møre og Romsdal fylke: - Jeg har merket meg at det er ingen som så fullt ut har støttet uttalelsen i sin nåværende form som Yngve Hågesen - uten at jeg dermed har sagt at jeg er uenig i alt Hågesen sa. Jeg tror imidlertid likevel at han blandet kortene noe. Selv om jeg kanskje kan gå imot uttalelsen i sin nåværende form, vil ikke det bety at vi hadde problemer med å anbefale forslaget som forelå for vårt forbund.

- Jeg tror uttalelsen trenger en vesentlig omarbeiding, slik at det kommer en ny uttalelse, eller at den eventuelt sendes tilbake til Sekretariatet, som i tilfelle lager et nytt forslag til uttalelse. For det første må vi ha et avsnitt om sysselsettingen. Da må det være et avsnitt også om den private sektor, ikke bare den offentlige. Vi må nå begynne å kreve. Det kunne vel kanskje nytte overfor den forrige regjeringen, men jeg tror den tiden foreløpig er forbi.

Det ble spurt her om vi ville få problemer med avstemningen om et lavtlønnsforbund fikk én krone mer pr. time i generelt tillegg enn oss i Jern og Metall. Jeg tror ikke vi ville få problemer med det - vår overenskomst er oppbygd på helt andre prinsipper. Dessuten ser det ikke ut som om jordbruksoppgjøret fikk innvirkning på avstemningen.

Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundet: - Da debatten var over i representantskapsmøtet 8. desember i fjor, som la grunnlaget for dette tariffoppgjøret, satt enkelte av oss med følelsen av at de langt fleste som hadde ordet i debatten, snakket i premisser for samordnede oppgjør, men konkluderte med forbundsvise oppgjør. Det var faktisk bare vårt forbunds representanter som stemte imot forbundsvise oppgjør. Grunnen til at vi gjorde det var nettopp av den grunn mange her har nevnt, og den misnøye det har vært gitt uttrykk for når det gjelder måten oppgjøret ble gjennomført på. Det var nettopp det vi var redd for, og det er dessverre det som også har skjedd. Jeg kan langt på vei følge både Frøysland og Hysvær i deres argu-

mentasjon. Yngve Hågensen sier nå at det er så mange forslag som har blitt vedtatt. Ja, det er det, også hos oss, og vi har også forslag som ennå ikke har vært ute til avstemning, men som også er anbefalt. Jeg har selv sittet i forhandlingsutvalget og anbefalt forslag. Men du vet også det, Yngve, at man kommer i en situasjon hvor man har valget mellom å anbefale eller å gå ut i en konflikt. Og når en jobber i bransjer med svak økonomi, hvor man begynner å telle på knappene hvorvidt vi har noen bedrift å gå tilbake til, da kan en komme i en situasjon som gjør at en anbefaler et forslag som en gjerne skulle ha sett bedre. Det er ikke tvil i min sjel - når jeg hører om de forslag som er ute til forhandlinger lokalt, - hva de krever og hva de har muligheter til å kunne få - at vi som ikke har noen forhandlingsrett i perioden kommer til å sakke lenger og lenger etter. Avstanden vil stadig bli større. Jeg legger en god del av skylden for det på oppgjørsformen.

- Jeg vil også komme med en liten bønn til de forbund som nyter godt av lønnsglidningen. Det er meget irriterende når lokale tillitsmenn som har hatt forhandlinger, intervjuer, slik som sist i Aftenposten, hvor de sier: «hvis ikke vi tar ut overskuddet, så er det jo Aftenposten som får det. De andre får ikke noe mer likevel.» Går det virkelig ikke an å få forklart disse tillitsmenne at deres lønnsglidninger, overheng o.s.v., blir vi presentert på samme måte. Vi drar det med, og det blir mindre å gi ut ved de sentrale forhandlingene.

- I forbindelse med det framlagte forslag til uttalelse vil jeg fremme følgende forslag:

«De 6 linjers avsnitt som Odd Bach foreslår utgår, erstattes med et avsnitt som går på N.A.F.s holdning og samordning av de forbundsvisse oppgjør som gir så like generelle tillegg. Samt kanskje Riksmeglingsmannens medvirkning til dette uten å se til lønnsforskjellene innen de ulike forbundsområder. Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide dette.»

Reidar Albertsen, Norsk Fengselstjenestemannsforbund: - Jeg må først få kommentere LO-formannens uttalelse når det gjelder det statlige oppgjøret. Han sa at vi også der var kommet fram til en klar lavlønnsprofil. Han trakk inn oppgjøret for 1981, men han hoppet lekende lett over den skattepakken som ble lagt i samme oppgjøret, - som hadde en klar profil den andre veien. Ser man det i sammenheng, vil jeg påstå det motsatte - at vi har fått en usosial profil på oppgjøret.

Årets anbefalte tariff-forslag for statssektoren er etter min vurdering et klart minimumsforslag, hvis man ser det under ett. Men det er sannsynligvis et bedre forslag vi fikk gjennom forhandlingene enn vi ville ha fått gjennom mekling. Og for de som var tvilere i Kartelletts forhandlingsutvalg - Kartellstyret - var det klart at vi måtte velge, enten en konflikt eller å anbefale forslaget. Under denne vurderingen anbefalte Kartellstyret - mot en stemme - det foreliggende forslag, som nå er ute til uravstemning.

- I likhet med mange av talerne her, er også jeg svært betenkt over forslaget til uttalelse som foreligger. I den anledning vil jeg foreslå følgende endring, som går mere på at fagbevegelsen og LOs forbund har gjennomført ansvaret:

«Forslag til endring av uttalelsens tredje avsnitt:

«Representantskapet konstaterer at årets oppgjør for LO-forbundene inntil nå er gjennomført under ansvar, og at det innen enkelte avtaleområder er foretatt en rimelig avveining mellom de ulike målene. Noen bestemmelser i overenskomstene er rettet opp. Gjennom resultatet av oppgjøret har fagbevegelsen tatt sin del av ansvaret for å bedre landets økonomi.»

Det står da opp til de politiske myndigheter å følge opp denne invitten, og legge forholdene slik til rette at de fagorganiserte får sin del av den utvikling som til enhver tid er i samfunnet.

- Jeg hadde håpet på en mere politisk og klarere formulering på flere punkter, men jeg skal på dette tidspunkt unnlate å ta opp forslag om det - bare anbefale vedtatt det forslaget til endringer jeg har referert.

Svein Fjellheim, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: - Det endringsforslaget siste taler refererte, var jo bare en liten endring i det nåværende forslaget, og jeg kan personlig ikke slutte meg til det. Utgangspunktet mitt er den betenkeligheten Odd Bach hadde til uttalelsen og som jeg er helt ut enig i. Ingeborg Jacobsen foreslår å sende forslaget til administrasjonen. Jeg har for såvidt ingen betenkeligheter med å la administrasjonen utforme forslag, men jeg tror ikke det vil bli forstått utad at dette forum 8. juni, på dette tidspunkt av et forbundsvist oppgjør, ikke mener noe om de forhold som ble påpekt i forslaget fra Ingeborg Jacobsen, nemlig N.A.F.s samordning av et forbundsvist oppgjør, og det omtalte blåpapiropplegget, både i meklingshuset og for øvrig. Disse to punktene må jeg

be om at en får med i uttalelsen. Jeg ønsker altså at den blir vedtatt i dag. Jeg vil derfor fremsette følgende forslag:

«Det velges et utvalg på 3 personer for å utarbeide nytt avsnitt i uttalelsen vedrørende erfaringene med tariffoppgjøret».

For øvrig vil jeg si et par ord om Yngve Hågensens kommentar til garantiordningen. Du sa at man faktisk ved årets oppgjør har fått en videreutvikling av garantiordningen. Jeg må jo mobilisere svært stor velvilje for å være enig i akkurat den påstanden, i alle fall som medlem av NNN. Det er vel snarere tvert imot.

Jeg synes det er drøyt å påstå at en har videreutviklet garantiordningen av 1980 ved årets oppgjør. Yngve sa at man måtte foreta en avveining i uttalelsen av den totale økonomi. Men man må ikke formulere seg slik at dersom man setter fingeren på samordningen i N.A.F.-huset og blåpapirforhandlingene, så er man plutselig blitt uansvarlig. Dette organ har jo nemlig vedtatt at man skal ha forbundsvise oppgjør. Selv om man nå bare må konstatere at det i 12. time i Jern og Metalls meklings ble bedt om en samordning når det gjaldt annet avtaleår - slik at det egentlig bare er forbundsvist oppgjør ved første avtaleår. Det har man akseptert, og det får vi leve med.

- Men når man ber om en konkretisering av det som har skjedd, og som faktisk også formannen var inne på i sin innledning, så synes jeg ikke, Yngve, at man kan karakterisere det som uansvarlig tariffpolitikk.

Lars Skytøen, Sekretariatet: - LOs representantskap er et uttrykk for den organisasjonsstrukturen vi har i norsk fagbevegelse. Dette Representantskapet består av representanter for selvstendige forbund, som selvfølgelig på de ulike områdene har forskjellige interesser. Det gjelder også i spørsmål som knytter seg til tariffpolitikken. Jeg har tidligere sagt at det i seg sjøl er en fantastisk prestasjon at vi i denne LO-familien så mange ganger er i stand til å komme ned på beina. I det ligger det selvfølgelig at vi også søker å få en avbalansering på de beslutningene vi tar, hvor vi søker å ta hensyn til hverandre og de forskjellige interessene. Men skal vi make å kunne holde denne LO-familien sammen, med den strukturen vi har nå, må vi også søke å finne ulike former innenfor tariffpolitikken på den måten vi skal løse problemene på, for derved i hvert fall til en viss grad, å kunne oppfylle de særinteressene vi har innenfor de ulike områdene. Vedtakene i Representantskapet 8. desember i

fjor var ikke enstemmige, og jeg har inntrykk av at en del av premissene i debatten vi hadde før vedtakene i Representantskapet trekkes med i debatten når vi nå skal vurdere resultatet av det tariffoppgjøret vi nå er i ferd med å legge bak oss. Det er vel kanskje ikke så overraskende, idet det er noen som prinsipielt hevder at man ikke skal ha forbundsvise oppgjør, men at man utelukkende skal basere seg på samordning av tariffoppgjørene. - Jeg tør påstå at innenfor rammen av de vedtakene Representantskapet fattet 8. desember, har forbundene i forbindelse med dette tariffoppgjøret fattet selvstendige beslutninger ut fra de forutsetninger som foreligger innenfor de ulike områdene. Det gjelder spørsmål om krav, og det gjelder spørsmål om stillingstagen til de forslagene som har kommet fram i forbindelse med tariffoppgjøret. Den rollen N.A.F. spilte ved tariffoppgjøret kan vel ikke overraske noen. De er en interesseorganisasjon i likhet med oss, og har selvfølgelig sitt ansvar overfor medlemmene. Derfor er det vel ikke så mye å kritisere N.A.F. for at de søker å løse sine oppgaver innenfor den rammen som er tillagt dem som organisasjon. Men vi kan selvfølgelig uttrykke vår uenighet med N.A.F. når det gjelder måten de har gjort det på.

- Så noen ord om Jern og Metalls handtering av tariffoppgjøret etter Representantskapets møte 8. desember. I våre organer fattet vi enstemmige beslutninger om kravene som skulle fremmes. Vi hadde meget kompliserte forhandlinger og meklinger, men kom fram til forslag som ble enstemmig anbefalt av vårt forhandlingsutvalg, vårt forbundsstyre og av vårt landsstyre. Ved uravstemningen sa bortimot to tredjedeler av medlemmene ja til disse forslagene. Det er klart at forslagene skiller seg ut fra det som i utgangspunktet var våre krav, men det er ikke noe nytt. Jeg tror også at våre organer søkte å måle blant annet det generelle tillegget i forhold til hva de oppnådde i 1976, 1978 og 1980. Og jeg tror ikke det generelle tillegget ved oppgjøret i 1982 egentlig kan karakteriseres som dårlig i forhold til resultatet i de tre foregående tariffoppgjør, - i ly av den meget kompliserte og vanskelige situasjon vi står i, og de fundamentale hensyn vi er nødt til å ta til sysselsettingen.

- En kan få det inntrykket av noen innlegg, at en annen oppgjørsform ved tariffoppgjøret i 1982 ville gitt et betydelig høyere generelt tillegg, en helt annen lavtlønnsprofil og bedre tekniske og reelle endringer i overenskomstene. Jeg har imidlertid ikke noen tro på at en annen oppgjørsform ville oppfylt den type ønsker i forbindelse med dette tariffoppgjøret.

- Den solidariske lønnspolitikken i norsk fagbevegelse har alltid hatt sitt utgangspunkt i at det må angripes på flere plan. Det gjelder på samfunnsplanet, innad i LO-familien, i det enkelte forbundet, og det gjelder på den enkelte arbeidsplass. Hvis vi ikke makter å løse den solidariske lønnspolitikken på en tilfredsstillende måte på alle disse plan, så vil vi komme opp i komplikasjoner. Her må jeg be om at man innenfor hvert område går i seg sjøl, og ser på hvilken måte en har løst dette innenfor sine egne felter. LOs handlingsprogram bærer preg av dette, og Handlingsprogrammet innebærer også en målsetting om at vi skal prøve å opprettholde en desentralisert tariffpolitikk med lokal forhandlingsrett.

- Jeg vil til slutt anbefale Representantskapet å stemme for den uttalelsen Sekretariatet har fremlagt.

Dirigenten konstaterte at det ikke var flere som hadde tegnet seg på talerlisten, og ga ordet til *Tor Halvorsen* for en oppsummering av debatten.

Tor Halvorsen: - Helt fra 1974 og fram til i år har vi ført såkalte samordnede eller kombinerte oppgjør. Det har medført at både min forgjenger og jeg stort sett har måttet stå her overfor Representantskapet og forsvart de forhandlinger en sjøl har vært med på å føre. Det har vært vår oppgave i de tilfeller resultatene har vært anbefalt av et samlet forhandlingsutvalg.

- Med vedtaket i desember i fjor om at dette oppgjøret skulle gjennomføres som et forbundsvist oppgjør, har vi kommet i en annen situasjon.

Det ble ført drøftinger i Sekretariatet om hva som skulle være LOs oppgave ved tariffrevisjonen, og det var enighet om at vi hadde en informasjonsoppgave vis a vis forbundene, og at vi, dersom forbundene ønsket det, også skulle kunne være med «i kulissene» ved slike anledninger. Nå har forbundene og forbundenes forhandlingsutvalg kommet fram til anbefalte forslag - og i de fleste tilfelle også kommet rimelig godt ut av forhandlingene. - Jeg tror vi fra Landsorganisasjonen ville komme i en umulig situasjon overfor forbundene hvis vi skulle gå ut og si «dette er vi ikke enig i». Vår oppgave har vært å søke å overvåke at Representantskapets vedtak blir fulgt. Jeg tror heller ikke Sekretariatet har trukket den konklusjon at noen forbundsområder eller bransjer har forhandlet seg fram til løsninger som er i strid med de prinsipper som ble nedfelt i Representantskapets vedtak.

- Når det gjelder Hotell og Restaurants forslag til lavtlønnsordning, så ble den forelagt Sekretariatet til gjennomgåelse før forbundet tok den endelige avgjørelsen. Vi fant ikke grunnlag for å kunne si at man her hadde gått ut over det som var intensjonene og prinsippene i Representantskapets vedtak. Hotell og Restaurant gjennomførte stort sett lavtlønnsordningen på samme måte som i 1980.

- Når det gjelder lavtlønnsordningen som sådan, vil jeg gjerne gi uttrykk for at jeg synes man har kommet fram til akseptable løsninger. Jeg tror at de rent økonomiske sider har medført at man i hvert fall ikke har kommet dårligere ut enn om man ville bruke automatikken fullt ut.

- Det som er pekt på, og som er av vesentlig interesse, er hvordan dette skal videreføres. Jeg vil igjen understreke at det er dette organet som skal behandle saken, men det kan vel ikke være tvil om hva som ligger i Kongressens vedtak i forbindelse med Handlingsprogrammet når det gjelder dette. Det er klart at vi må forhandle og se om vi kan finne fram til økonomiske og brukbare løsninger for annet avtaleår. Men dersom det ikke er mulig, så får vi gå tilbake på automatikken slik den står i avtalen. Jeg kan ikke se andre løsninger på dette. Vi har ikke bundet oss opp for annet avtaleår - det vi er enige om er at oppgjøret for annet avtaleår skal skje som et samordnet oppgjør, og da må man innpasse drøftelsene i dette.

- Når jeg har uttalt at vi må diskutere så vi ikke svekker den samlede fagbevegelse, så betyr dette selvfølgelig ikke at man ikke skal ha meningsutvekslinger om tariffpolitikken.

- Vi har nå en situasjon hvor det ligger mange forslag ute som er anbefalt av forbundenes forhandlingsutvalg. De resultater vi har fått til nå, har stort sett vist et overveldende ja-flertall, og jeg ville føle det noe rart om man her i Representantskapet skulle gå ut og mer eller mindre fordømme det som tross alt er anbefalt, og som er vedtatt med relativt store marginer. Vi skal også vite at det nå ligger ikke så rent få forslag ute til avstemning.

- Jeg har notert meg Walther Kolstads forslag om en forskningsanalyse av tariffsituasjonen. Det har vi muligheter for via det instituttet som nå er etablert. Nettopp det at vi kan drive denne forskningen innenfor vårt eget institutt er vesentlig.

- Mange har vært opptatt av innholdet i det fremlagte forslag til uttalelse. I den forbindelse vil jeg gjerne gi uttrykk for at jeg ikke tror det behøver å være noen uenighet hvis det er ønskelig

fra Representantskapets medlemmer at man krever av Regjeringen i stedet for å henstille. Jeg tror man relativt fort og greit må kunne bli enig om det. Men jeg vil gjerne understreke, at på grunn av det ansvaret jeg føler at forhandlingsutvalgene har tatt i forbindelse med forhandlingene og meklingsene som har vært ført, er det nødvendig og riktig å si i fra. Vi har tatt dette ansvaret og foretatt en rimelig vurdering gjennom de prioriterte målsettinger vi har. Hver og en av disse målsettingene er jo i realiteten en stor sak for seg sjøl, og det er klart at her vil man alltid bli stilt overfor vurderinger. Vi bør ikke skamme oss over å si at vi har tatt hensyn på ulike måter. Men da må vi også kunne kreve at myndighetene på sin side gjør det som er myndighetenes oppgave, uansett politisk farve, når det gjelder å sikre de fordeler som tross alt dette oppgjøret har brakt med seg.

Vi kan stille oss spørsmålet: Hvordan hadde vi kommet ut dersom vi hadde hatt et samordnet oppgjør? Kombinert oppgjør sa jo Regjeringen på et tidlig tidspunkt at de ikke var interessert i å være med på, så det måtte ha blitt et rent samordnet oppgjør. Jeg tror vi hadde kommet atskillig vanskeligere ut, idet det ikke er tvil om at taket på lønnsglidningen var et meget stort problem innad i fagbevegelsen. Et enstemmig sekretariat fattet vedtak om at de ville anke vedtaket Rikslønnsnemnda fattet ved å legge tak på lønnsglidningen. På representantskapsmøtet i desember var det klare synspunkter på nødvendigheten av å komme tilbake til normale forhold. Så kan man stille spørsmålet hvilken mulighet man hadde hatt til å løse dette i et samordnet oppgjør. Vi må være klar over at taket på lønnsglidningen og garantiordningen kom inn i det samme meklingsforslaget, hvor disse tingene var koblet sammen. Jeg er overbevist om at dersom vi hadde fått vekk taket på lønnsglidningen, ville vi ha stått i en mye vanskeligere situasjon når det gjelder forholdet til lavtlønnsordningen og garantiordningen. Jeg tror også vi skal se fordelene ved at vi fikk skilt ut disse to sakene ved at Jern og Metall i vesentlig grad kjørte saken om taket på lønnsglidningen uavhengig av den garantiordningen de andre forbundene og lavtlønnsforbundene hadde. Ved et samordnet oppgjør hadde N.A.F.s forhandlere automatisk sett sammenhengen og den måten det kom inn på i 1980, og jeg tror vi ville ha fått store problemer med å komme ut av dette.

– Jeg tror også vi skal stille oss spørsmålet om alle er sikker på at vi hadde kommet opp i 2 kroner i generelt tillegg ved forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening sentralt, idet de nå daglig gir uttrykk for at dette oppgjøret har blitt for kostbart.

Jeg tror vi skal vurdere hvilke muligheter vi hadde hatt på dette området.

– Selv om det kan pekes på svakheter også i den forbundsvise oppgjørsformen, tror jeg likevel at Representantskapet i desember handlet riktig da de vedtok forbundsvise oppgjør, ut fra den aktuelle og prinsipielle situasjon norsk fagbevegelse sto oppe i i tilknytning til Rikslønnsnemndas kjennelse og for å videreføre lavtlønnsprofilen. Det er ikke sagt at dette skal bli en varig ordning. Vi må på åpent grunnlag vurdere oppgjørsformen fra gang til gang og se hva som gavner norsk fagbevegelse best. Jeg tror imidlertid det er galt å avskrive forbundsvise oppgjør som et reelt alternativ til andre oppgjørsformer.

– Når det gjelder Tyssedal, reiste Olav Støylen et forslag til uttalelse. Jeg kan ikke se at hans forslag gjør noe annet enn å backe opp om de synspunkter jeg tok opp innledningsvis. Jeg tror det er viktig at vi i sterkere grad satser på spørsmål som har med sysselsettingen og industriens være eller ikke være i fremtiden. Det var med tanke på dette vi i det forslaget jeg refererte ber om Representantskapets fullmakt til å bruke ressurser. Jeg tenker her midler på menneskelige ressurser, som i sterkere grad kan arbeide konkret med industripolitiske saker, og jeg er overbevist om at med den holdning til industripolitikk Regjeringen har, vil det være nødvendig at vi styrker vår kapasitet og våre ressurser på dette område. Jeg har tolket de som har uttalt seg som at de er enig i dette, slik at vi kan arbeide videre med hvordan vi rent konkret skal kunne løse det for å kunne ivareta medlemmenes interesser på dette området.

Så tilbake til uttalelsen: Jeg personlig kan ikke se noe problem ved at vi bruker begrepet «krever».

Når det gjelder Reidar Albertsens syn på det tredje avsnittet, så kan jeg ikke se vesentlige endringer. Det er de samme intensjonene i hans forslag som i Sekretariatets enstemmige forslag.

Vi bør vel gi uttrykk for at vi har et visst ansvar, og jeg tror det er riktig å si at alt tatt i betraktning er det en rimelig avveining i forhold til kjøpekraften og konkurranseevnen. Vi må for all del ikke glemme at vi også der har et spørsmål for å kunne ivareta den fulle sysselsettingen. Det hadde vært enkelt hvis man bare hadde hatt én sak å kjempe for, men hvis man skal ivareta de ulike synspunkter må vi foreta avveininger. Det er det vi mener å ha gjort, og det bør vi ikke skamme oss for å si.

Votering:

Dirigenten opplyste at det forelå en del forslag, og foreslo at man først voterte over *Olav Støylens* forslag til uttalelse angående Tyssedal. *Dirigenten* opplyste at Støylen selv ikke ville motsette seg at hans forslag ble oversendt Sekretariatet til videre behandling. *Olav Støylens* forslag hadde følgende ordlyd:

«LOs representantskap samlet til møte i Oslo den 8. juni 1982, har med forskrekkelse registrert Stortingets behandling og vedtak i Tyssedalsaken.

LOs representantskap vil påpeke det særlige ansvar som Stortingsflertallet har påtatt seg for sysselsettingsgarantien som var gitt allerede i 1973, og som et enstemmig Storting gjentok da de 29. mai 1981 vedtok å bygge nytt aluminiumsverk i Tyssedal.

Arbeidstakere og befolkningen i Tyssedal er på bakgrunn av opphevelsen av vedtaket om bygging av aluminiumsverk, på ny kastet ut i et usikkerhetsperiode.

Under prosjektering og eventuelt ved bygging av et ilmenittverk kan det regnes med at i prosjektering og under anleggsperioden vil oppstå store sysselsettingsmessige problemer som kan føre til omfattende permitteringer og dermed fraflytting og avfolking av Tyssedal.

LOs representantskap krever derfor at myndighetene sørger for at nødvendige tiltak blir satt inn for å hindre arbeidsløshet og dermed avfolking av Tyssedal.

LO vil nøye følge utviklingen av saken og fortsatt støtte Tyssedalarbeiderne i deres kamp for arbeidsplassene og lokalsamfunnet.»

VEDTAK: Det ble enstemmig vedtatt å sende forslaget over til Sekretariatet.

Dirigenten antydte overfor Svein Fjellheim at man kunne ha hans forslag i reserve.

Odd Bach forlangte ordet til forretningsordenen, og mente at hans forslag burde komme til votering først. *Bach's* forslag lyder:

«Avsnittet: «Representantskapet konstaterer at årets oppgjør inntil nå er gjennomført under ansvar o.s.v.» utgår.»

Dirigenten mente at man kunne votere over forslagene fra *Odd Bach*, *Ingeborg Jacobsen*, *Reidar Albertsen*, samt Sekretariatets forslag i forbindelse med tredje avsnitt til slutt. Han antok at det måtte være kurrant å få en enighet om en mere markering på de øvrige avsnittene, idet han regnet med at man kunne få det enstemmig.

Dirigenten refererte forslaget fra *Ove Dalsheim*, Norsk Jernbaneforbund, som foreslår:

«Siste avsnitt, første setning endres til:

«Representantskapet vil kreve at Regjeringen o.s.v.»»

VEDTAK: *Ove Dalsheims* forslag om endring i uttalelsen ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten henviste til at *Jardar Hendricksen* har foreslått at man skal bytte ut ordene «henstille til Regjeringen» med «kreve at Regjeringen», og foreslo at Representantskapet voterte over dette.

VEDTAK: *Jardar Hendricksens* endringsforslag ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten opplyste at han hadde notert at flere representanter hadde foreslått at siste setning i femte avsnitt som nå lyder: «LO vil uttrykke sin bekymring for . . .», blir rettet til «LO vil uttrykke sterk bekymring for de virkninger . . .»

Dirigenten tok opp forslaget til endring.

VEDTAK: Dette ble enstemmig vedtatt.

I forbindelse med endringsforslagene til 3. avsnitt, syntes *dirigenten* det ville være naturlig at man først stemte over forslaget fra *Ingeborg Jacobsen* med følgende ordlyd:

«De 6 linjers avsnitt som *Odd Bach* foreslår utgår, erstattes med et avsnitt som går på N.A.F.s holdning og samordning av de forbundsvise oppgjør som gir så like generelle tillegg. Samt kanskje Riksmeglingsmannens medvirkning til dette uten å se til lønnsforskjellene innen de ulike forbundsområder. Administrasjonen får fullmakt til å utarbeide dette.»

Dirigenten mente at det ville være riktig at Representantskapet foretar den endelige votering på dette møtet.

Svein Fjellheim ba om ordet til forretningsordenen og påpekte at hans forslag burde stemmes over først.

Dirigenten mente at det var et betydelig flertall i Representantskapet for at man skulle bli enige i representantskapsmøtet om en uttalelse.

Dirigenten fastholdt derfor at man burde foreta voteringen slik han hadde skissert, og at man deretter kom tilbake til de øvrige forslag til endringer som foreligger på 3. avsnitt.

*Dirigenten*s forslag til voteringsmåte ble vedtatt.

VEDTAK: Ingeborg Jacobsens forslag ble forkastet mot 2 stemmer.

Dirigenten foreslo for Sekretariatet at man gikk over på Albertsens forslag, og at Sekretariatet trekker sin opprinnelige formulering til 3. avsnitt til fordel for Albertsens forslag. Hvis Sekretariatet er enig i det, tar man en alternativ votering mot Odd Bach's forslag.

*Dirigenten*s forslag til fremgangsmåte ble vedtatt.

Reidar Albertsen har fremmet følgende forslag:

«Forslag til endring av uttalelsens tredje avsnitt:

«Representantskapet konstaterer at årets oppgjør for LO-forbundene inntil nå er gjennomført under ansvar, og at det innen enkelte avtaleområder er foretatt en rimelig avveining mellom de ulike målene. Noen bestemmelser i overenskomstene er rettet opp. Gjennom resultatet av oppgjøret har fagbevegelsen tatt sin del av ansvaret for å bedre landets økonomi.»

Reidar Albertsens forslag ble satt opp mot forslaget fra Odd Bach om å sløye 3. avsnitt.

Svein Fjellheim ba nok en gang om ordet til forretningsordenen, og mente at hans forslag burde ha vært tatt først.

Dirigenten svarte at hvis Odd Bachs forslag får flertall, blir

uttalelsen slik at man fra 2. avsnitt fortsetter med 4. avsnitt. Hvis imidlertid Albertsens forslag får flertall, blir dette det 3. avsnittet. Da er man også ferdig med redigeringen av uttalelsen, og forslaget fra Svein Fjellheim om et eget utvalg er dermed unødvendig.

Erling Ask ba om ordet til forretningsordenen og sa seg enig med Svein Fjellheim. Han mente at slik dirigenten hadde foreslått avstemningen, ble Svein Fjellheims forslag ekskludert. - Et innsendt forslag burde få en slik behandling at det blir stemt over. Hadde vi fått Svein Fjellheims forslag til votering først, hadde vi antagelig ikke behøvd å stemme over Ingeborg Jacobsens forslag, fordi hennes intensjoner i forslaget ville bli fanget opp ved utarbeidelsen av et nytt forslag. Vi burde derfor først ha bestemt hvorvidt vi skulle utarbeide et nytt forslag, og ikke slik som nå - hvor jeg føler at vi nærmest blir manipulert.

- Jeg synes dette går for langt, sa Erling Ask.

Dagfinn Aam forlangte ordet til forretningsordenen, og ga uttrykk for de samme synspunkter som Fjellheim.

Dirigenten: - Fjellheims forslag vil medføre at man skulle ta en pause i representantskapsmøtet for at tre personer skulle konsipere et nytt forslag til uttalelse. - Det var den intensjonen i forslaget jeg mente vi kanskje kunne unngå hvis man kunne bli enig om en uttalelse ved votering. Jeg mente selvfølgelig ikke at forslaget ikke skulle behandles på en skikkelig måte.

Svein Fjellheim fikk igjen ordet til forretningsordenen, og mente at den lange tiden dirigenten nå hadde brukt på å forklare sin mening, hadde kunne brukes til å formulere seks linjer i det omtalte avsnittet - Odd Bach argumenterte for sitt forslag ut fra det forhold at formuleringen i tredje avsnitt var for svak. Det var bakgrunnen for at jeg ønsket mitt forslag behandlet først. Hadde man fått en sterkere og bedre formulering, hadde også Bach's forslag blitt unødvendig.

Dirigenten svarte at han hadde oppfattet Representantskapet slik at man ønsket en mere markert uttalelse enn det som forelå i utkastet fra Sekretariatet. - Dette er nå Representantskapet enig om, med enstemmige voteringer på alle de andre avsnittene. Vi står da igjen med to forslag til endringer av tredje avsnitt. Hvis det imidlertid er slik å forstå at Svein Fjellheim øns-

ker å få sitt forslag opp til votering nå, byr ikke dette på noe vanskeligheter. - Jeg foreslår derfor at vi først voterer over Fjellheims forslag, som lyder:

«Det velges et utvalg på 3 personer for å utarbeide nytt avsnitt i uttalelsen vedrørende erfaringene med tariffoppgjøret.»

VEDTAK: Svein Fjellheims forslag ble forkastet mot 8 stemmer.

Dirigenten foreslo deretter at man satte Reidar Albertsens forslag opp mot forslaget fra *Odd Bach*, som har følgende ordlyd:

«Avsnittet: «Representantskapet konstaterer at årets oppgjør inntil nå er gjennomført under ansvar o.s.v.» utgår.

VEDTAK: Reidar Albertsens forslag til tredje avsnitt ble vedtatt mot 18 stemmer.

Etter voteringene over de forskjellige endringsforslagene, ble da uttalelsen fra LOs representantskap 8. juni 1982 sålydende:

«Foran årets inntektsoppgjør stilte Representantskapet følgende oppgaver i forgrunnen:

- Full sysselsetting
- Sikre fellesgodene og en sosial profil
- Dempe pris- og kostnadsveksten
- Sikre konkurranseevnen
- Opprettholde kjøpekraften.

Representantskapet konstaterer at årets oppgjør for LO-forbundene inntil nå er gjennomført under ansvar, og at det innen de enkelte avtaleområder er foretatt en rimelig avveining mellom de ulike målene. Noen bestemmelser i overenskomstene er rettet opp. Gjennom resultatet av oppgjøret har fagbevegelsen tatt sin del av ansvaret for å rette opp landets økonomi.

Den økonomiske politikken vil nå være avgjørende for om det som er nådd ved inntektsoppgjøret blir sikret.

Den omlegging av den økonomiske politikken som er varslet i Regjeringens reviderte langtidsprogram, lover ikke godt i den sammenheng. Regjeringen varsler en strammere holdning enn tidligere overfor offentlige utgifter og en gjennomgang av de sosiale overføringsordninger for å sikre skattelettelse. Landsorganisasjonen vil uttrykke sterk bekymring for de virk-

ninger en slik politikk vil få for sysselsetting, fordeling og de offentlige ytelser.

Representantskapet vil kreve at Regjeringen i tiden framover fører en prispolitikk som sikrer at prisutviklingen ikke blir sterkere enn det den selv har forutsatt. Bare gjennom en forsvarlig prispolitikk kan resultatet av årets oppgjør bli ivaretatt, og den kjøpekraften som nå er oppnådd bli sikret. Landsorganisasjonen må derfor kreve at Regjeringen bruker prispolitiske virkemidler på en aktiv måte.»

En var da ferdig med samtlige voteringer, og *dirigenten* ga ordet til LOs formann, *Tor Halvorsen*, for avslutning av møtet.

Tor Halvorsen: - Det har vært en rekke viktige saker oppe til behandling på dette representantskapsmøtet, - jeg tenker ikke minst på den saken som gjaldt Fagorganisasjonens Pensjonskasse, og med de utfordringer vi i fagbevegelsen står overfor for å kunne løse den saken. Jeg tror også den diskusjon og de synspunkter vi har utvekslet i forbindelse med tariffoppgjøret, har vært nyttige. Det er riktig som en rekke representanter har påpekt, og som også kommer fram i uttalelsen, - vi er ikke ferdige med tariffoppgjøret. Det kan fremdeles være skjær i sjøen for grupper innenfor våre organisasjoner, men vi har likevel funnet det riktig å ta denne gjennomgangen. Vi har også blitt løst gjennom en uttalelse og fått et vedtak som vi forhåpentligvis kan presentere. Jeg er enig med de som har sagt at vi bør ha vedtaket her fra Representantskapet.

- Jeg vil til slutt takke Representantskapet for dette møtet. Som dere allerede er kjent med, vil vi senhøstes eller tidlig på nyåret, innkalle til et ekstraordinært representantskapsmøte for å behandle tariffoppgjøret.

I og med at vi allerede ved dette tariffoppgjøret har vedtatt at neste tariffoppgjør skal være samordnet, kan vi konsentrere diskusjonen om *innholdet* av tariffoppgjøret.

- Med dette takker jeg for fremmøtet, og ønsker god sommer til alle.

Møtet sluttet kl. 18.00.

NAVNELISTE

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Alf Hildrum

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske funksjonærer:

Arne Aasvistad, Olav Markussen og Ingwald Hansen.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Knut Westgård, Ole Bergsrønning, Alf Johansen, Åge Kristiansen, Kjell A. Hauger, Reidun Johansen og Bjørn Enge.

Norsk Barnevernpedagogforbund:

Bjørn Christiansen.

Norsk Befalsforbund:

Theodor Theodorsen.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Anders Brevik, Oddrun Iversen og Ingeborg Jacobsen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Kjell Martinsen, Villy Jacobsen, Knut Mansås, Willie Kristensen, Lars Eide, Leiv Myrvang og Randolph Vikan.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Kåre Haga, Gunnar Grimnes, Ronald Rooth og Birger Myrvold.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Torkildsen, Kåre Eriksen og Kjell Christoffersen.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg.

Handel og Kontor i Norge:

Hilmar Olsen, Anne-Grethe Hansen, Egil Bøckmann, Erling Hansen, Inger Johanne Johansen og Dag Rune Moe.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Martin Tveiten og Erling Oen.

Norsk Jernbaneforbund:

Leif Thue og Jan Johansen.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

John Stene, Harald Hansen, Sverre Eriksen, Finn Andersen, Steinar Eidsvik, Einar Andersen og Gunvor Løver.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Olav Støylen, Olav Kjøbstad, Henning Måredal, Harald Wamstad, Erling Ask, Olav Fjærstad og Anna Låg.

Norsk Kommuneforbund:

Torger Oxholm, Else Moe, Reidar Karlsen, Gerd Langfald-Nielsen, Aud Blattmann og Arnt Bækholt.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder.

Norsk Musikerforbund:

Sigurd Lønseth.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Rolf Frøysland, Sigurd Teigen, Leif Lund, Svein Fjellheim og Rolf Svestad.

Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund:

Lars A. Myhre.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Arne Marthinsen og Oddvar Amundsen.

Postfolkenes Fellesforbund:

(Består av Den norske Postorganisasjon og Norsk Postforbund)
Anders Renolen, DNP, Odd Alnæs, DNP og Arthur Bauge, NP.

Norsk Sjømannsforbund:

Edvin Ramsvik, Kåre Kjæraas, Bernt Midtbø og Olav Bjørklund.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Einar Engseth.

Norsk Sosionomforbund:

Bjørn Hennum.

Norsk Sufflørforbund:

Toril Steinlein.

Telefolkenes Fellesforbund:

(Består av Norsk Tele Tjeneste Forbund og Telegrafmennenes Landsforbund)
Tore Lundberg, Olav Solheim, NTTF og Viggo Bj. Kristiansen.

Norsk Tjenestemannslag:

Jan Werner Hansen, Bjarne Ingsøy, Bjarne Breistein, Mons Erik Holtbakk, Wera Ebeltoft, Inger Kj. Jensen og Tørris Markussen.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Kai H. Finstad, Jann O. Johansen og Odd Bach.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Anton Solheim.

Skolenes Landsforbund:

Sverre A. Worum.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Akershus fylke:

Odd M. Lundquist.

Aust-Agder fylke:

Arne Hasla.

Buskerud fylke:

Roar Flaathen.

Finnmark fylke:

Roald Kristiansen.

Hedmark fylke:

Leif Berg.

Hordaland fylke:

Håkon Holgermes.

Møre og Romsdal fylke:

Dagfinn Aam

Nordland fylke:

Arna Karlsson.

Oppland fylke:

Tron Strand.

Oslo fylke:

Ivar Ødegaard.

Rogaland fylke:

Johnny Magaland.

Sogn og Fjordane fylke:

Magne Hauge.

Telemark fylke:

Rino Olsen.

Troms fylke:

Ann Jorid Thingvold.

Nord-Trøndelag fylke:

Terje Mogren.

Sør-Trøndelag fylke:

Brit Kvaale.

Vest-Agder fylke:

Magne Raamundsen.

Vestfold fylke:

Kjeld Pedersen.

Østfold fylke:

Jardar Hendricksen.

Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Svein-Erik Oxholm, Harald Øveraas, Finn Nil-
sen, Odd Isaksen, Lars Skytøen, Arthur Svensson, Arne Born, Einar Hysvær,
Henrik Aasarød, Dagfinn Habberstad og Walther Kolstad.

Vararepresentanter til Sekretariatet:

Yngve Hågensen, Jan Balstad, Roar Helgesen, Else Ørbæk, Arne Løken,
Sverre Kortvedt, Arild Kalvik, Rolf Hauge, Svein Morgenlien, Olaf Axelsen, Nils
H. Johannessen.

Statstjenestemannskartellet:

Albert Uglem.

LOs kvinnesekretær:

Evy Buverud Pedersen.

Fagorganisasjonens funksjonærgruppe:

Inger Halvorsen.

Revisjonsutvalget:

Harry Jørgensen, Storm Lundberg og Wenche Paulsrud.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs distriktskontor i Arendal:

Arild Stokken.

LOs distriktskontor i Bergen:

Olav Lerø og Rolf Solberg Thorsen.

LOs distriktskontor i Bodø:

Hans Nordahl Jensen og Odd M. Bakkefjord.

LOs distriktskontor i Drammen:

Thorbjørn Hagen.

LOs distriktskontor i Førde:

John Bjarne Hjelmeland.

LOs distriktskontor i Gjøvik:

Åge V. Nordby.

LOs distriktskontor i Hamar:

Gunnar Pettersen.

LOs distriktskontor i Kirkenes:

Leif Laurila.

LOs distriktskontor i Kristiansand:

Gudmund Gyberg.

LOs distriktskontor i Molde:

Johnny Røed.

LOs distriktskontor for Oslo og Akershus:

Øivind Hvattum.

LOs distriktskontor i Porsgrunn:

Harald E. Olsen og Gerhard Lunde Larsen.

LOs distriktskontor i Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs distriktskontor i Stavanger:

Erling Hølland.

LOs distriktskontor i Tromsø:

Svein Rasmussen.

LOs distriktskontor i Trondheim:

Rikhard Haugen og Kjell Flønes.

LOs distriktskontor i Tønsberg:

Roar Løver.

LOs administrasjon:

Gunnar Andersen, Tor Andersen, Tor Harald Berg, Per Brannsten, Artur Bruflat, Lars Buer, Johan-Ludvik Carlsen, Tore-Jarl Christensen, Karl Nandrup Dahl, Kai Ekanger, Knut Endreson, Sverre Englund, Svein Fjæstad, Arne Furubråten, Rune Gerhardsen, Øistein Gulbrandsen, Oddvar Gøthesen, Ragnhild Hagen, Steinar Halvorsen, Harry O. Hansen, Solveig Johansson, Bjørn Kolby, Jan Olav Lajord, Leonard Larsen, Ragnar Røberg Larsen, Arnulf Leirpoll, Kjell Lien, Arne Lund, Sverre Mitsem, Knut Nilsen, Mirjam Nordahl, Ingunn Olsen, Terje Olsson, Børre Pettersen, Stein Reegård, Knut Ribbu, Odd Harald Røst,

Kjell Samuelsen, Ulf Sand, Kaare Sandegren, Thorvald Stoltenberg, Arne G. Strangel, Jan B. M. Strømme, Sven Tjernshaugen, Richard Trælnes, Vesla Vetlesen, Kay Olav Winther og Kai Aagaard.

Observatør:

Per Steinar Lønborg.

Samarbeidskomitéen DNA/LO:

Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Ivar Leveraas og Gunnar Berge.

Spesielt innbudte:

Tor Aspengren, Einar Strand og Parelus Mentsen

Referent:

Berit Henriksen.

